Hakkapeliitta

№ 16
1937
3 mk



KENRAALI WEYGAND PÄÄLLYSTÖKOULUN VIERAANA

Suojeluskuntain päällikkö lausuu kuuluisan ranskalaisen vieraansa tervetulleeksi.

Valok. Neittamo.



Hakkapeliitta

SUOJELUSKUNTAIN PÄÄLLIKÖN ASETTAMA JOHTOKUNTA:

Osastopääll. M. Kivilinna (puh. joht.), toimistopääll. Albin Manner (varapuh. joht.), jaostopääll., eversti N. V. Hersalo piiripääll., eversti P. O. Ekholm, maist. Yrjö Ylänne ja taloudenhoit. Sten Keso.

TOIMITUS:

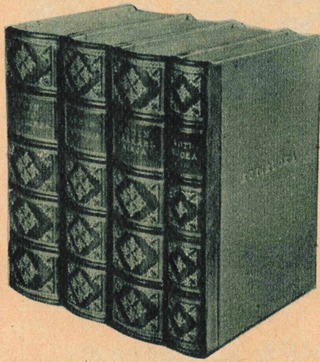
Laivanvarustajank. 6. Avoinna klo 10—16, lauant. ja juhlapäivien aattoina klo 10—14.
Päätoimittaja: maisteri Yrjö Ylänne. Puh. 24 760.
Toimitussiht.: maist. Tauno Karilas. Puh. 24 756.
Taiteellinen ulkoasu: taiteilija Erkki Tanttu. Puh. 24 756.

KONTTORI:

Laivanvarustajank. 6. Avoinna klo 9—16, lauant. ja juhlapäivien aattoina klo 9—14.
Taloudenhoitaja: Sten Keso. Puh. 39 445.
Ilmotuskonttori. Puh. 23 639.
Tilauskonttori. Puh. 23 679.
Ilmotusten käsikirjoitukset jätettävä viimeistään 2 viikkoa ennen lehden ilmestymispäivää.

Tilaushinnat:	1/1 v.	1/2 v.	1/4 v.
Kotimaassa	75:—	40:—	25:—
Ulkomailla	140:—	75:—	40:—

KOTIEN KÄYTÄNNÖNKIRJOJA



KOTIKIRJASTON KULMA-KIVET

4-osainen teossarja opiksi ja iloksi kaikille perheenjäsenille. Teokset on sidottu hauskoihin, yhdenmukaisiin kangas- ja nahkaselkäkansiin ja sarjan hinta on huomattavasti huokeampi kuin yksitellen ostettujen teosten yhteenlaskettu hinta. Sarja on saatavissa myös erittäin edullisin vähittäismaksuehdoin, joten vähävarainenkin koti voi helposti hankkia turvakseen ja hyödykseen nämä ensiluokkaisen tärkeät ja arvokkaat teokset. — **»Kotikirjaston kulmakiviin»** kuuluvat seuraavat teokset:

KODIN TIETOKIRJA

Yksiosainen, nykyaikainen ja monipuolinen tietosanakirja. Toimittanut maisteri *Yrjö Karilas.* 10221 hakusanaa, 2935 tekstikuvaa, 257 syväpainokuvaa, 87 tekstikarttaa, moniväriliitteinä eri valtakuntien liput, Suomen vaakuna ja liput ja maakuntiemme vaakunat sekä irtoliitteenä suuri värillinen Suomen kartta. Erikseen ostettuna kangask. 165 mk, nahkaselk. 195 mk.

KODIN TAITOSANAKIRJA

»Kätevän aarre, kokemattoman koulu.» Erinomainen opaskirja kaikissa käytännöllisen elämän kysymyksissä. Toimittanut maisteri *Vilho Setälä.* 2305 hakusanaa, 2709 tekstikuvaa ja -piirrosta, 20 sivua syväpaino- ja moniväriliitekuvia. Toinen painos. Kangask. 165 mk, nahkaselk. 195 mk.

KODIN LÄÄKÄRIKIRJA

Terveiden ja sairaiden neuvonantaja. Viides, kokonaan uusittu, suureksi osaksi uudelleen kirjoitettu painos. Toimittaneet prof. *Gösta Becker* ja toht. *A. M. Ritala,* kirjoittajina 19 suomalaista erikoislääkäriä. 1048 sivua, 353 kuvaa, 8 väriliitettä. Kangask. 150 mk, nahkaselk. 180 mk.

KODIN KEITTOKIRJAT

Valittavana joko **Kotiruoka** (kangask. 40 mk, nahkaselk. 60 mk), Suomen kotien tunnetuin keittokirja, tai **Suuri Keittokirja** (kangask. 85 mk, nahkaselk. 110 mk), alansa ehkä monipuolisin saavutus. Vasta-alkaja saa parhaan tuen Kotiruoasta, Suuri Keittokirja taas on ehtymätön aarreaitta etsittäessä vaihtelua ruokalistaan.

Koko sarjan tilaaja saa **»Kotikirjaston kulmakivet»** kangask. 500 mk:lla, nahkaselk. 600 mk:lla. Jos keittokirjaksi valitaan Suuri Keittokirja, maksaa kangask. sarja 550 mk, nahkaselk. 650 mk. Vähittäismaksulla sarjan saa 50 mk:lla kk:ssa hinnankorotuksetta.

OTAVAN SUURESSA ALENNUSMYYNNISSÄ on mukana myös joukko erinomaisia käytännönkirjoja. Mainittakoon esim. jokaiselle maatalouskodille tärkeä suurteos **Maatalouden Tietosanakirja,** 3-osainen, loistavasti kuvitettu, etevimpien asiantuntijain kirjoittama hakuteos, jonka nyt saa uskomattoman huokealla. Kukin osa maksaa nahkaselkäisenä korusidoksena vain 60 mk (ennen 200 mk), joten koko teoksen saa siis nahkaselkäisenä 180 mk:lla (ennen 600 mk).

Alennusluetteloita saa maksutta kirjakaupoista.



PUUTARHAT KUNTOON!

Pienenkin puutarhan hoito vaatii järkiperäisyyttä ja taitoa. Antakaa ammattimiesten neuvoa teitä kevättoukojen lähestyessä. Nyt juuri on paras aika tutustua heidän kirjoihinsa, jos mieli saada puutarhansa ensi kesänä tuottamaan parhaan mahdollisen sadon.

Olavi Collan: **Hedelmän- ja marjanviljelyksen käsikirja.**
Suomen pätevimpiä, perusteellisimpia kirjoja alallaan. 277 kuvaa. 424 s. 65 mk, kangask. 80 mk.

Olavi Collan: **Kodin hedelmätarha.**
Sen perustaminen ja hoito sekä tuotteiden talteenotto, säilytys ja jalostaminen, 69 kuvaa ja liite. 152 s. 18 mk, sid. 23 mk.

Olavi Collan: **Lavatarha- ja kasvihuonerakennusopas.**
177 kuvaa. 148 s. 28 mk, sid. 36 mk.

Jenny Elfving: **Kukkaviljelys avomaalla.**
Yksi- ja kaksivuotiset kukat sekä avomaata varten viljeltävät ruukkukasvit. 167 kuvaa. 415 s. 42 mk, sid. 55 mk.

M. Hyvönen: **Kotipuutarhuri.**
117 kuvaa. Neljäs painos. 258 s. Kangask. 32 mk.

Ossian Lundén: **Keittiökasvikirja.**
Käsikirja Suomen puutarhanhoitoa ja puutarhaopetusta varten. Toinen, korjattu ja lisätty painos. I nide. Sivut 1—192. 10 mk. II nide. Sivut 193—384. 10 mk. III nide. Sivut 385—576. 14 mk. IV nide. Sivut 577—731. 12 mk. Koko teos sidottuna 65 mk.

Ossian Lundén: **Puutarhan maaperä- ja lannoitusoppi.**
Kouluille ja viljelijöille. Toinen, tarkastettu ja lyhennetty laitos. 74 kuvaa ja liitetaulua. 339 s. 45 mk, sid. 55 mk.

Nora ja Maiju Pöyhönen: **Kodin kasvitarha.**
Opas keittiökasvien, marjain, hedelmien, koristepuiden ja -pensaiden, avomaan kukkien ja huonekasvien viljelemiseen. Toinen painos. 181 kuvaa. 344 s. 40 mk, kangask. 50 mk.

Toivo E. Survonen—Frans Salonen: **Kellarikirja.**
Miten rakennan kellarit, maakuopat ja aumat sekä perunain, juurikasvien ja erilaisten puutarhatuotteiden säilytys. 53 kuvaa. 100 s. 20 mk.

Uusi kirjasarja kätevälle Suomen kansalle!

»OMA-KIRJASTO»

Sarja käytännöllisiä oppaita askartelijoille ja harrastelijoille.

Sarjan ensimmäiset osat ovat:

1. **Oman kameran opas.** *Vilho Setälän* laatima mainio näppäilijän käsikirja. 80 kuvaa sekä näppärä valotusaukko. *Hinta 15 mk, sid. 20 mk.*
2. **Nuorten työpaja.** Metallin, lasin, eboniitin, kumin y.m. käsittelyn työohjeita. Laatineet *Vilho Setälä* ja *Yrjö Aarne.* Runsaasti kuvitettu. *Hinta 15 mk, sid. 20 mk.*
3. **Oman tuvan rakentaja.** Rakennusohjeita jokamiehelle. Laatineet *Vilho Setälä* ja *Armas Esti.* Runsaasti kuvitettu. *Hinta 15 mk, sid. 20 mk.*
4. **Oman majan kalustus.** *Vilho Setälän* ja *Armas Estin* laatima opas. Ilmestyy myöhemmin.

OTAVA

Hakkapeliitta

Omistaja ja kustantaja:
Suomen Suojeluskuntajärjestö

KAHDESTOISTA VUOSIKERTA

Päätoimittaja:
Yrjö Ylänne

N:o 16

Tiistaina, huhtik. 20. p:nä

1937



ITALIAN ILMAVOIMIEN KASVU

Uudet italialaiset taistelulaivueet saavat lippunsa juhlallisesti kuninkaan läsnäollessa.

NE 6460

ELI VAPAUSSODAN KOVAOSAISIMMAT RINTAMAMIEHET

Kuluvan vuoden ensimmäisen neljänneksen aikana hankki suojeluskuntajärjestö koko valtakunnan alueella tiedot työkyvyttömien ja varattomien vapaussodassa taistelleiden rintamamiesten lukumäärästä ja toimeentulomahdollisuuksista. Tietojen keräyksen toimittivat suojeluskunnat kukin alueellaan ja lähettivät kertyneen aineiston asianomaisiin piiriesikuntiin, mistä ne edelleen toimitettiin yliesikuntaan. Lomakkeet on yliesikunnassa nyttemmin tarkastettu ja laskettu. Niistä käy selville, että vaikeasti haavoittuneita, kokonaan tai osaksi työkyvyttömiä sekä täysin varattomia vapaussodan rintamamiehiä on koko maassa *kuusituhattaneljäsataakuusikymmentä* (6,460), jakaantuen eri suojeluskuntapiirien alueille seuraavasti:

Helsingin piiri 139, Nylands södra 8, Pohjois-Uusimaa 25, Turunmaa 30, Varsinais-Suomi 31, Satakunta 237, Etelä-Häme 77, Pohjois-Häme 82, Kymenlaakso 52, Viipuri 691, Sortavala 444, Mikkeli 182, Pohjois-Savo 283, Pohjois-Karjala 537, Vasa 260, Etelä-Pohjanmaa 1,442, Keski-Pohjanmaa 222, Jyväskylä 271, Raahe 647, Kainuu 298, Oulu 262 ja Pohjola 140.

Nämä surulliset numerot todistavat paljon muutakin kuin isänmaan kiittämättömyyttä vapauttajiaan kohtaan. Ensinnäkin niistä selkeästi ja havainnollisesti näkyy, että »missä taisto ol' ankarin, vartio vaikein», siellä sen jäljet tuntuvat raskaimpina vielä nytkin, lähes kahden vuosikymmenen kuluttua. Katsokaa Etelä-Pohjanmaan puutetta kärsivien rintamamiesten vavahduttavan suurta lukumäärää, joka lähentelee neljättäosaa heidän kohtalotovereistaan koko maassa! Se ei merkitse yksinomaan sitä, että Etelä-Pohjanmaalla kansan nousu vapaustaisteluun oli väestöprosenteissa laskettuna suurempi kuin muualla, vaan todistaa se samalla, että eteläpohjalaiset joutuivat iskemään raskaimmat iskut ja seisomaan vaarallisimmissa vartiopaikoissa. — Samaa on sanottava myös Karjalan miehistä, sitäkin suuremmalla syyllä, kun maakunta kokonaisuudessaan on paljon köyhempi kuin Pohjanmaa ja sellaisena luulisi sen olevan alttiimmman niille opeille, jotka pidättivät miehiä lähtemästä valkoiselle rintamalle taikka suorastaan vetivät itsenäisyytemme ja vapautemme vihollisten riveihin.

Kuitenkaan ei nyt ole kysymys siitä, mikä maakunta tai suojeluskuntapiiri antoi isänmaan vapauden lunnaiksi raskaimmat uhrit ja mikä prosenttimäärä kustakin suojeluskuntapiiristä oli rintamilla sellaisia yhteiskunnan vähäosaisimpia, jotka sodassa haavoittuen taikka saamalla jälkitauteja menettivät kokonaan tai osaksi työkykynsä ja senjohdosta yhä vielä kärsivät suoranaista puutetta. Myöskään ei ole kysymys siitä, missä määrin eri suojeluskuntapiireissä kansannousu vapaustaisteluun oli voimakkaampi taikka heikompi. Ensinnäkin voidaan kansannoususta puhua vain sotakuukausien valkoisessa Suomessa, mutta sielläkin eri maakunnat olivat erilaisessa asemassa. Niinpä Mikkelin ja Kuopion piirien väestö pääsi pienemmin uhrein kuin Pohjanmaa ja Karjala, vaikka Savon rintaman merkitys Länsi- ja Itä-Suomen yhteyden suojelijana silti oli äärimmäisen tärkeä tehtävä, mikä taas suurimmaksi osaksi voitiin ja täytyi suorittaa puolustustaistelun muodossa, ja siten vältyttiin suuremmilta menetyksiltä miesluvussa.

Ruotsinkielisen Vaasan piirin suojeluskuntain alueelta kerätty tilasto haavoittuneista ja puutetta kärsivistä rintamamiehistä todistaa suunnilleen yhtä yleistä kansannousua kuin valkoisen Suomen suomalaistenkin suojeluskuntain vastaavat numerot. Tämäkin on yleisesti tunnettu asia, mutta kannattaa silti tässä erikseen mainita.

Punaisesta Suomesta päästiin valkoiselle rintamalle vain salateitse ja hengen kaupalla. Mutta eräisiin näihin »punaisiinkin» piireihin nähden puheenaoleva tilasto kuitenkin tarjoaa jopa suoranaisia yllätyksiä sellaisellekin tarkkailijalle, joka jonkun verran ennestäänkin tuntee näitä asioita. Esimerkiksi Viipurin piiri, josta vain pieni kaistale kuului valkoiseen Suomeen. Samoin Kymenlaakso sekä Pohjois-Uudenmaan ja Varsinais-Suomen piirit.

Muuten se seikka, että kokonainen armeija, kuusi- ja puolituhatta vapaussodan valkoista rintamamiestä, yhä vielä tälläkin hetkellä kamppailee taloudellisen puutteen ja ahdistuksen kourissa, on mitä sitovin todistus siitä, ettei vapaussota ollut taloudellista luokkasotaa, »omistavien luokkien» taistelua »köyhälistöä» vastaan, vaan todellakin *valtiollista vapaussotaa* ja samalla taistelua kahden vastakkaisen maailmankatsomuksen välillä, joitten kesken ei mikään sovinto ole mahdollinen, vaikkakin — toivon jälkeen — niitten välejä ei ainakaan meidän maassamme tarvita enää toistamiseen selvitellä asevoimin, vaan rauhallisin keinoin. — Ylläolevista numeroista näkyy selkeästi, että sellaiset miehet, joilla ei ollut muuta omaisuutta kuin terve ruumiinsa ja isänmaanrakkautta ja vapaudentahtoa hehkuva sielunsa, menivät monituhatpäisinä joukkoina valkoiselle rintamalle.

Ja nyt tarvittaisiin jälleen, niinkuin kohta sata vuotta sitten, Vänrikki Stoolin vanhan krenatöörin laulua herättämään valtio ja yhteiskunta huomaamaan, mitä se on taloudellisessa puutteessa eläville vapaussotureilleen velkaa . . .

*

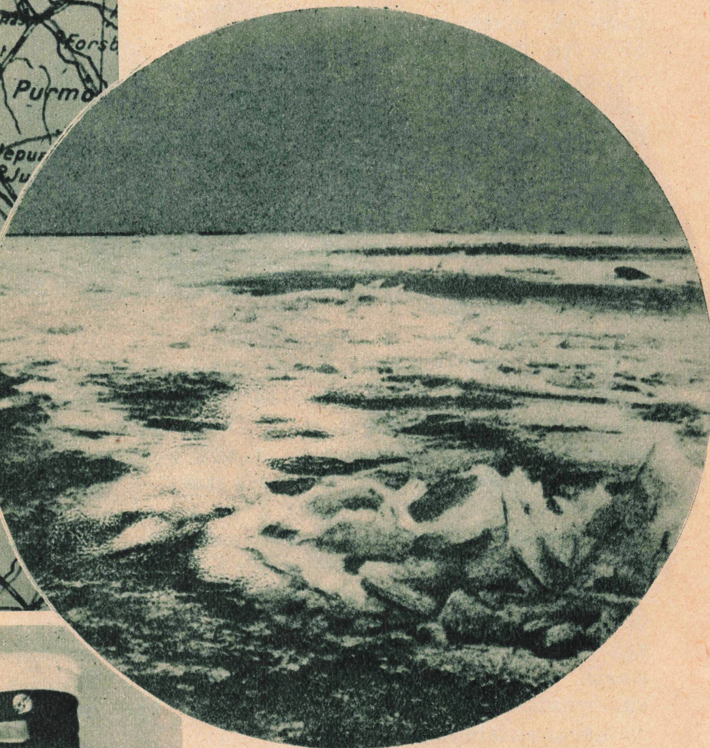
Edelläkosketellun tilaston keräyksen toimitti suojeluskuntajärjestö edellisen hallituksen puolustusministerin pyynnöstä. Sen tarkoituksena tietenkin oli ryhtyä toimenpiteisiin näitten vapaussodan kovaosaisimpien rintamamiesten aseman parantamiseksi. Tehtävä on nyt jäänyt uudelle hallitukselle, jonka toimenpiteitä asiassa nyt odottavat asianomaiset rintamamiehet itse sekä heidän omaisensa, aateveljensä ja — rohkenen sanoa — koko isänmaallinen kansamme.

Valkoinen rocks...



Vas.: Vaasalaisten pakomatkan kartta. 1. Panike-Kvicksundet, 2. Gaddenin majakka.

Pyör.: Merenkurkun jääaavikkoa.



Bobrikoffin SORTOA PAKOON



Ernst Sandelin.

YLI MEREN-KURKUN JÄÄAAVIKON

KOLMEKYMMENTÄ VUOTTA SITTEN

Elettiin vuotta 1904; se oli monessa suhteessa kohtalokasta aikaa. Maatamme painoi Venäjän itsevaltiuden ies. Asukkaitten keskuudessa vallitsi suuri hämmennys. Osa luotti viimeiseen asti »neuvonantajiensa harhaanjohtamaan» suuriruhtinaaseen, mutta eivät kuitenkaan voineet ymmärtää häntä ja hänen sanojaan. Toiset uskoivat myöntymispolitiikan olevan ainoana pelastuksen keinona. Passiivinen vastarinta eli tehokkainta aikakauttaan silloin, kun nuoriso päättäväisesti ryhtyi kuuluisaan asevelvollisuuslakkoon. Mutta toinen lakkovuosi oli kuitenkin päättynyt huonommin ja millaiseksi muodostuisi kolmas venäläisten vainotoimenpiteitten johdosta? Asevelvollisuuslakon kiihottajia vainottiin ja vangittiin; ja nyttemmin vainottiin myöskin lakkoilevia nuorukaisia.

Monesta kodista oli nuorukaisia joko vapaaehtoisesti tai pakosta lähtenyt ulkomaille milloin mitäkin pakotietä käyttäen.

Tämän vuoden kutsuntaan kuului myöskin mm. eräs nuori, vaasalainen ylioppilas, Ernst Sandelin. Kuten niin moni muukin hänen ystävistään koetti hän keksiä keinon, miten sopivimmalla tavalla välttyisi laittomasta kutsunnasta. Parasta olisi ollut saada opiskella jossakin ulkolaisessa kauppakorkeakoulussa sen jälkeen, kun jollakin tapaa ensin oli selviytynyt pois maasta. Hän kirjoittikin useaan tällaiseen kouluun ja niistä hän valitsi itselleen sopivimpana Sveitsissä sijaitsevan St. Gallenin kauppakorkeakoulun. Nyt oli siis kysymyksessä vain poispääsy Suomesta. Oli mahdotonta saada uutta passia ja niin ollen kävi mahdottomaksi hänen

ikäiselleen nuorukaiselle matkustaa tavallista tietä, höyrylaivalla tai rautateitse Ruotsiin. Passi hänellä tosin oli, mutta se oli v:lta 1899. Se oli kuitenkin hyvä olemassa. Henkilöllisyystodisteenahan sillä oli määrätty arvonsa.



Karl Bruun.



Petter Ohls.

Sandelinin rauhattomana miettiessä keinoa, miten voisi toteuttaa suunnitelmansa, tuli sattuma hänelle avuksi, kuten niin usein käy tällaisissa tapauksissa. Hän tapasi sattumalta postikonttorissa erään koulutoverinsa, Karl Verner Bruunin, joka oli antautunut merimiesuralle ja nyt samasta syystä kuin Sandelinkin tahtoi pyrkiä pois maasta. Tämä kertoi Sandelinille, että hän aikoi kävellä Vaasan saaristosta jäätyneen Merenkurkun yli Uumajaan — noin 100 km:n pituisen matkan. Luotettavien tietojen mukaan oli jää kiinteä ja vain ohuen lumikerroksen peittämä. Bruun oli jo sopinut erään saaristoaisen, Abraham Rönnkvistin kanssa, että tämä tulisi noutamaan hänet Vaasan satamasta. Epäröimättä päätti Sandelin ruveta Bruunin kumppaniksi uskalletulle matkalle ja ryhtyi nopeasti matkavalmisteluihin.

Perjantaina, maaliskuun 4 p:nä klo 4 ip. lähdettiin Vaasan satamasta. Matkan alussa vallitsi 15-pakkasasteinen, kaunis talvisää. Klo $^1/_2$ 7 aikaan saapuivat matkailijat Rönnkvistin kotiin Pohjois-Vallgrundiin, missä heitä kestitettiin viilillä ja kahvilla. Klo $^1/_2$ 11 ip. jatkui matka kauniissa kuutamossa yli Raippaluodon Richard Wargin luo, jonka talo sijaitsi Luonnonkauniin Kvicksundetin rannalla Panikessa. Perille saavuttiin kello $^1/_2$ 3 aikaan ja nukuttiin Wargin luona klo 7:ään asti aamulla. Klo 10 he läksivät täältä määränpäänä Valassaaret, mutta tarkemmin harkittuaan palasivat he takaisin Wargin luo ja lähettivät kyytimiehensä edellään Valassaarille majakkavartija Anders Ohlsin luo ottamaan selkoa, milloin olisi sopivin aika saapua majakalle.

Ohls lähetti Rönnkvistin mukana sanan, että heidän olisi paras mennä kapteeni Eklundin luo Björköhön yöksi. Vasta seuraavana päivänä, sunnuntaina, piti heidän 12—3 saapua Valassaarille Ohlsin luo.

Rönnkvist kyyditsi heidät Björköhön, minkä jälkeen hän hyvin suorittamansa matkan jälkeen palasi kotiinsa. Mutta kapteeni Eklundin luona oli karkulaisilla huonompi onni kuin aikaisemmissa paikoissa; tämä näytti hyvin huolestuneelta ja sanoi, että koska sekä tullimiehiä että poliiseja asui rakennuksen toisessa päässä, eivät he saisi yöpyä siellä, vaan pyysi heitä menemään Valassaarten lähellä sijaitsevaan saareen ja viettämään yönsä siellä, erääsä kalasaunassa. He lähtivätkin mainittuun saareen erään miehen saattamana, jonka kapteeni Eklund toimitti heille. Levättyään täällä vähän aikaa heidän saattajansa neuvoi heitä jatkamaan matkaa niin kauan kuin sää oli suotuisa. He noudattivatkin hänen neuvoaan ja lähtivät heti matkalle Merenkurkun yli menemättä laisinkaan Valassaarille. Heidän matkalle lähtiessään oli kaunis kuutamo, mutta kuljettuaan jonkun matkaa nousi sakea sumu, mikä pakotti heidät kääntymään takaisin, ja seuraten omia jälkiään löysivät he saaren, minkä vastikään olivat jättäneet. Täällä he nyt viettivät yönsä istuen kylmässä kalasaunassa väsyneinä ja palellen, sillä mitään tulta he eivät uskaltaneet sytyttää.

Mutta tämäkin yö loppui ja klo 12 päivällä maaliskuun 6 p:nä he lähtivät saattajansa potkukelkalla, minkä olivat saaneet lainata, Valassaarille. Matka sinne ei ollut erikoisen pitkä, mutta silti aika vaivalloinen. Klo 1 aikaan saapuivat he majakalle, missä tulli- ja poliisivahdit olivat jättäneet vartiopaikkansa muutamaksi tunniksi keskellä päivää ja paneutuneet levolle. Ohls otti heidät ystävällisesti vastaan kestiten heitä mitä parhaimmin. Koska nyt näytti olevan paras mahdollinen ilma, neuvoi hän heitä viipymättä jatkamaan matkaansa. Klo 3 he jättivät Valassaaret suunnaten matkansa koilliseen. Ohls saattoi heitä jonkun matkaa ja todetakseen jään vahvuuden hän löi mukanaan olevalla kirveellä $^1/_2$ m paksun vaon jäähän. Jättäessään heidät oman onnensa nojaan, neuvoi hän heitä aina suuntaamaan pohjoista kohti, sillä silloin heidän ennemmin tai myöhemmin täytyi kohdata maata. He eivät kuitenkaan kyenneet seuraamaan hänen neuvoaan suuren väsymyksensä ja sumun tähden.

Ei ole suinkaan helppoa kävellä Merenkurkun jään yli. Se ei ole suinkaan tasaista, vaan on sillä asteleminen yhtämittaista nousua ja laskua. Ja kerta toisensa jälkeen kupsahtaa taivaltava kumoon. On onni, ellei tällöin satuta itseään tai suorastaan kaadu jäälohkareitten välisiin railoihin. Nämä antavat maisemalle kuolleen kaupungin leiman. Mahtavien veden rajassa tai sen yläpuolelle kohoavien kalliolohkareitten ympärille on jää ahtautunut suunnattomiksi valleiksi. Tästä kaikesta ed. s:n kuva antaa vain heikon aavistuksen.

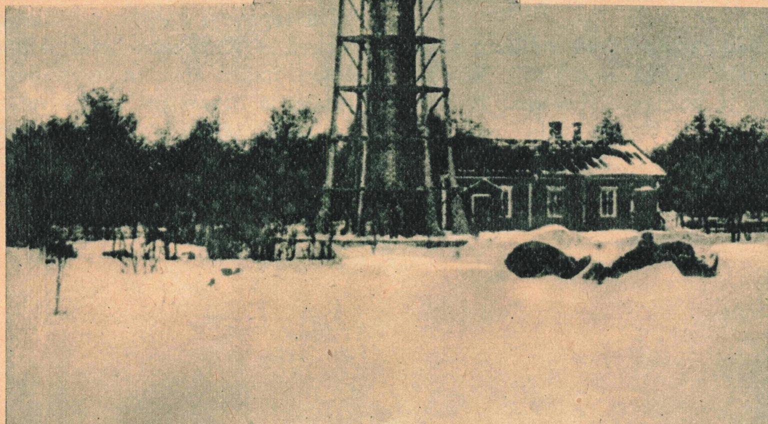
Yli tämän maiseman kaareutui nyt korkea, kirkas taivas. Se oli kyllä juhlallista ja kaunista, mutta matkanteko oli kylmää ja äärettömän väsyttävää, sillä taival oli pitkä eikä lohduttomalle kävelemiselle näkynyt loppua löytyvän. Tunti toisensa jälkeen kului ja vähitellen rupesi jo hämärtämään. Sitä paitsi vallitsi ajoittain sakea sumu. Sitten huomasivat kulkurit taivaanrannalla tumman juovan, minkä he varmasti luulivat olevan maata. He kiirehtivät iloisina askeleitaan ja pian he huomasivat suksien jälkiä, jotka veivät heidän kulkemaansa suuntaan. Uusin voimin he kiiruhtivat eteenpäin, luullen nyt varmasti olevansa oikeilla jäljillä eivätkä huomanneet mitään erikoista jäässä, ennen kuin heidän edessään oli railo, josta kuului veden loiske. Kiireesti he kääntyivät takaisin ja huomasivat vasta nyt, että olivat joutuneet sinijäälle. Tällä välin oli tullut

aivan pimeä eivätkä he osanneet arvioida paluusuuntaa, sillä ennen pitkää heillä oli taas railo vastassa. He kävelivät määrätyn matkan päässä toisistaan köyden yhdistäminä. Tämä oli heille onneksi, sillä yrittäessään päästä railon yli putosi Sandelin polviaan myöten sulaan. Hänen toverinsa auttoi hänet ylös. Mutta nyt he eivät enään kyenneet suunnistautumaan, koska oli puhjennut melkoinen rajuilma. Satoi hienoja, teräviä jääpuikkoja, jotka löivät vasten kasvoja. Heidän ympärillään ryskyi, ikäänkuin sadat tykit olisivat paukkuneet. Myrsky nimittäin mursi jään rikki. Huomaten hyödyttömäksi umpimähkäisen harhailemisen he etsivät melko väsyneinä Bruunin kehoituksesta mielestään paksuimman kohdan jäälohkareelta. Tähän Sandelin laskeutui pitkäkseen ja Bruun hieroi lumella toverinsa paleltuneita käsiä ja jalkoja. Heidän allaan oleva jää ei voinut olla erittäin paksua, koska he saattoivat kuulla alapuolellaan veden solinan ja tuntea sen imuvoiman. Jonkun ajan perästä he koettivat sitten jatkaa matkaansa tukien toisiansa. Bruun jätti hetkeksi toverinsa yksin varmistautuakseen suunnasta ja löysi palatessaan Sandelinin makaamasta pyörtyneenä jäällä. Ja tässä tilassa hän oli koko loppuyön, mistä hänellä jälkeenpäin ei ollut minkäänlaista mielikuvaa. Bruun koetti kuitenkin laahata häntä mukanaan eteenpäin. He liikkuivat ikään kuin unissakulkijat sakeassa sumussa. Niin pian kuin oli tarpeeksi valjennut, koetti Bruun seurata kompassia. Tuuli oli nyt vähitellen tyyntynyt ja railot olivat vetäytyneet kokoon sekä jäätyneet.

Nyt Sandelin heräsi jälleen tajuihinsa. Hän kysyi heti, mihin railot olivat hävinneet, miten Bruun oli löytänyt eteenpäin ja missä he olivat. Tästä kaikesta ei kumpikaan tiennyt mitään. Kuljettuaan eteenpäin jonkun matkaa he näkivät sumun vähitellen hälvetessä edessään maata ja majakan. Sandelin otaksui ensin, että he olivat kulkeneet ympyrää ja tulleet takaisin Valassaarten majakalle, mutta kun he tulivat lähemmäksi, saattoivat he todeta, että majakka ei ollut aikaisemmin tuttu.

Iloa, mitä he tämän vuoksi tunsivat, seurasi nyt kummassakin reaktio, mikä puhkesi voimakkaampana esiin Sandelinissa. Hänen hermostossaan oli jotakin, mikä teki lakon ja lakkasi toimimasta. Hän heittäytyi lumeen ja kieltäytyi päättäväisesti menemästä eteenpäin. Täytyy ottaa huomioon, että Sandelin ei millään tavalla ollut valmistautunut tai harjaantunut kestämään tällaista matkan tuottamaa rasitusta; Bruun oli jo ammattinsa puolesta enemmän karaistunut ja kestävä. Nyt pakoitti tämä toverinsa seuraamaan itseään ja lopulta he suorastaan tupertuivat sisään erään majakkaan kuuluvan rakennuksen ovesta. Täällä he heti kulivat ruotsinmaalaisesta murteesta, että olivat tulleet Ruotsin puolelle. Oe olivat saapuneet Uumajan ulkopuolella sijaitsevalle Gaddenin majakalle.

Majakalla heidät otettiin erittäin ystävällisesti vastaan ja heitä hoivattiin ja hoidettiin kaikella mahdollisella tapaa. Syötyään itsensä kylläisiksi paneutuivat he nukkumaan valmiiksi tehtyihin vuoteisiin. Heidän nukkuessaan meni eräs majakkavartija etsimään sitä paikkaa, missä he olivat viettäneet yönsä, seuraamalla heidän jälkiään. Tällöin osoittautui, että he olivat tulleet liiaksi etelään, sivuuttaneet Gaddenin ja joutuneet epävarmalle jäälle. Se tumma juova, minkä olivat nähneet taivaanrannalla, oli avoin meri, joka heijastui sumuista ilmaa vastaan. Ne jäljet, joita he olivat kohdanneet ja seuranneet, luulten niitä hiihtoladuiksi, olivat todennäköisesti hylkeenpyytäien veneiden jälkiä, joita oli vedetty pitkin jäätä.



Oik.: Valassaarten majakka.

Jos nuorukaiset olisivat seuranneet majakkavartija Ohlsin hyvää neuvoa ja pitäneet enemmän pohjoista suuntaa, olisi kaikki kyllä käynyt hyvin, mutta osaksi he olivat liian kokemattomia tekemään tällaista matkaa ja osaksi liian väsyneitä jo matkalle lähtiessään. Sen lisäksi pimeys ja usva haittasi suuresti heidän suunnistautumistaan.

Vasta keskiviikkoaamuna, maaliskuun 9 p:nä lähtivät nuoret jäämatkailijamme hevosella Uumajaan. Ensi töikseen he sähköttivät koteihinsa rauhoittaakseen omaisiaan. Seuraavana päivänä Sandelin kääntyi lääkärin puoleen saadakseen apua paleltuneille jäsenilleen, mitkä vaivasivat häntä pari kuukautta jälkeenpäin. He kävivät myöskin Uumajan pormestarin luona vanhentuneiden passiensa johdosta. Tämä selitti ystävällisesti, että passit eivät tosin enään olleet voimassa, mutta että he saattoivat jatkaa matkaansa omalla vastuullaan.

Tähän päättyi siis varsinainen jalkamatka yli jään. Uskon kuitenkin, että lukijani kernaasti haluavat seurata ystäviemme myöhäisempiäkin kohtaloita ja lisään sen tähden tähän muutamia sanoja.

Uumajasta Bruun ja Sandelin matkustivat Tukholmaan odottamaan matkatavaroittensa saapumista. Täällä he kohtasivat useita maanmiehiään, mm. toisen veljen, arkkitehti John Bruunin ja saivat olla toteamassa useiden Bobrikoffin karkoittamien suomalaisten tulon ja vastaanoton.

Oltuaan kolme viikkoi Ruotsin pääkaupungissa matkusti Karl Bruun Göteborgiin saatuaan paikan siellä eräällä laivalla ja Sandelin St. Galleniin, missä hän kahden vuoden ajan harjoitti kieli- ja kauppatieteellisiä opintoja. Täällä hänen vanha passinsa tuotti jonkun verran hankaluutta. Hän sai oleskeluluvan vasta sijoitettuaan vakuudeksi 500 Fr:a, mitkä rahat hän kuitenkin sai takaisin, saatuaan Bobrikoffin kuoltua asianomaisen passin kotoaan.

Tällainen on kaikessa koruttomuudessaan kertomus kahden vaasalaisen jalkamatkasta Merenkurkun yli. Se on paljonpuhuvana esimerkkinä siitä, mitä aselakkoilijat saivat kestää lainkuuliaisuutensa tähden. Ja että he kunnialla kestivät kokeen eivätkä myöntyneet, se ennusti hyvää tulevaisuuteen nähden.

Konrad Vestlin.

Englantilainen pommikone vv. 1917—1918.

PELOTTOMAT ILMOJEN RITARIT

Tarina niistä yhdeksästätoista englantilaisesta lentäjästä, jotka maailmansodassa saivat rintaansa Imperiumin korkeimman voitonmerkin, Viktorian ristin. — Eräs heistä, kapt. West, on paraillaan Englannin ilmailuasiamiehenä Pohjoismaissa, asuinpaikkana Helsinki.

Kirjoittanut TAPANI HARMAJA

Hiljattain oli meillä elokuvissa tilaisuus ihailla 600:tta urhoollista ratsumiestä, jotka Balaklavan luona piirsivät nimensä lähtemättömästi historian lehdille. Heidän mainettaan on julistanut brittiläisen maailmanvallan laulaja Tennyson kuulussa runossaan »The charge of the Light Brigade». Tulee ehkä vielä aika, jolloin joku runoilija laulaa niiden yhdeksäntoista urotöistä, jotka maailmanhistorian suurimman sodan aikana löysivät itselleen kuolemattoman maineen sieltä, missä ennen oli ollut vain haukkojen ja korppikotkien taistelukenttä. Yhdeksäntoista kuolemaahalveksivan miehen tarina on suurenmoinen kertomus niiltä ajoilta, jolloin ampumahautojen lokaan kyllästyneet miehet nousivat pilviin ratkaisemaan siellä kansojen kohtaloita tavalla, joka heistä oli miehekkäämpää kuin näkymättömän vihollisen matemaattinen tappaminen tai ilmaanräjäyttäminen.

Viktorian ristin lentäjien tarina alkaa melkein sodan alusta. Ensimmäiset heistä olivat luutnantit Rhodes-Moorhouse ja Warneford ja kapteeni Hawker. Ensiksimainitusta sanoo virallinen tiedoitus vain, että hän »pommitti Courtrain asemaa niin suurella menestyksellä, että huomattava vihollisen joukkojen siirto oli pakko keskeyttää. Vaikeasta haavoittumisestaan huolimatta hän palasi takaisin, mutta kuoli lyhyen ajan kuluttua.» Warnefordin sankariteko sensijaan teki hänet hetkiseksi melkeinpä koko ympärysvaltain kuuluisimmaksi mieheksi, sillä hän oli ensimmäinen, joka ampui alas Zeppeliinin. Hän oli pommituslennollaan Belgiassa 7. 6. 15 joutunut sakeaan sumuun ja eksynyt, ja kaikki toivo kohteen löytämisestä oli mennyt, kun hän äkkiä oli suorastaan törmätä sikaarinmuotoiseen jättiläismäiseen esineeseen, joka lipui usvien keskeltä häntä kohti. Zeppelin! Warneford mietti hetken, ennenkuin hyökkäsi, sillä sen ajan lentokoneilla oli Zeppeliinissä vastusta aivan tarpeeksi. Ensimmäinen hyökkäys kilpistyikin murhaavaan konekivääärituleen, mutta toisella kertaa hän onnistui pudottamaan kaikki kuusi pommiaan jättiläisen niskaan. Kuului huumaava räjähdys, ilmalaiva repeytyi kahtia, ja Warnefordin pieni Morane oli särkyä räjähdyksen ilmanpaineesta. Se syöksyi ohjauskyvyttömänä alas, ja vasta maanpinnassa sai Warneford koneensa oikaistua, mutta moottorihäiriön takia hänen oli pakko tehdä lasku vihollisen puolelle. Hänen onnistui kuitenkin korjata vika, ennenkuin kukaan ehti paikalle, ja muutaman tunnin kuluttua hän onnellisena

miehenä laskeutui omalle puolelleen kerittyään viime tingassa startata vihollisen ratsuväkipartion ilmestyttyä näkyviin.

Kauan ei Warneford kuitenkiin saanut Viktorian rististään nauttia; kymmenen päivän kuluttua hän veti erään Farmanin startin jälkeen kuolioon ja menetti henkensä koneen syöksyessä maahan.

Kapteeni, sittemmin majuri Lanoe Hawker, joka seuraavana lentäjänä saavutti Viktoria-ristin heinäkuussa 1915, oli vieläkin kuuluisampi mies kuin Warneford. Hänellä oli jo D.S.O.-risti (Distinguished Service Order), jonka hän oli keväällä saanut pommittaessaan yksin Gontroden ilmalaivahalleja. Victoria-ristin hän sai käymällä kolmen saksalaiskoneen kimppuun ja ampumalla näistä kaksi alas. Tähän aikaan olivat ilmataistelut suuri harvinaisuus, ja Hawkerin maine tunnettiin pian sekä lentokentillä että ampumahaudoissa. Myöhemmin hän sai vallan legendaarisen hohteen rintaman kummallakin puolen, ja kun hän marraskuussa 1916 pienessä D.H.2-hävittäjässään ajoi moottori täysillä kierroksilla ulvoen itsensä ja koneensa pirstoiksi talonseinää vastaan, oli hän saanut sellaisen kuoleman kuin halusi, yksin kaukana vihollisen puolella rehellisessä taistelussa arvokasta vastustajaa vastaan. Sillä se kone, josta surmaavat luodit olivat ammutut, oli punainen saksalainen Albatross, ja sitä ohjasi mies, joka kelpasi vastustajaksi kenelle lentäjälle tahansa, luutnantti, sittemmin ratsumestari Manfred von Richthofen.

Kapteeni Liddell ja luutnantit Insall ja Davies ehtivät vielä vuoden 1915 aikana saada ristinsä. Liddell sai kuolettavan vamman ilmataistelussa, mutta lensi sittenkin kotikentälle, koska hänellä oli tärkeitä tietoja tuotavanaan perille. Hän kuoli pian laskun jälkeen. Insallista kertovat aikakirjat vain, että hän oli »osoittanut huomattavaa urhoollisuutta päättäväisessä hyökkäyksessä viholliskonetta vastaan». Daviesin uroteossa, joka tapahtui Dardanelleilla, sensijaan on tavalliseen maallikkoonkin enemmän vaikuttavaa dramaattista tehoa; hän laskeutuu vihollisen puolelle ja ottaa yksipaikkaiseen Nieuportiinsa luutnantti Smylien, joka hetkeä aikaisemmin oli ammuttu alas, suorittaa moitteettoman startin hämmästyneitten turkkilaisten ja saksalaisten nenän edessä ja tuo »saaliinsa» ehjänä perille!

Vuonna 1915 sai siis kuusi lentäjää Viktorian ristin. Seuraavana vuonna oli vaatimuksia jo tiukennettu sitä mukaa kuin ilmataistelut kehittyivät. Se, mikä ennen oli ollut määrätöntä uljuutta, muuttui nyt jokapäiväiseksi työksi, mutta kehittyvä hävittäjäilmailu tarjosi yhä uusia mahdollisuuksia rohkeille miehille, jotka kerrankin saivat tilaisuuden näyttää, mihin pystyivät.

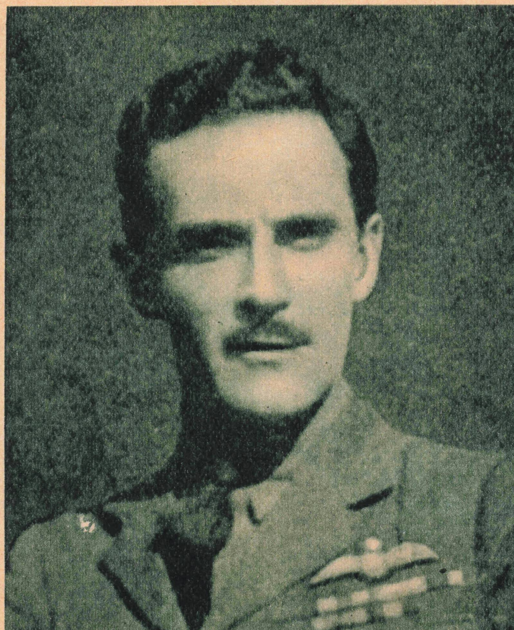
Vain kaksi lentäjää sai vuonna —16 ristinsä, mutta he sen todella ansaitsivatkin. Ne olivat majuri Rees ja luutnantti Leefe-Robinson. Majuri Rees pakoitti Sommen taisteluiden alussa yksinään kymmenen saksalaista pommikonetta palaamaan takaisin ja jättämään tehtävänsä suorittamatta. Itse hän haavoittui pahasti ja teki laskun kone aivan seulana ja kk.-vyöt tyhjinä.

Luutnantti Leefe-Robinsonin Viktorian risti oli ainoa, mikä koskaan on Englannin maaperällä saavutettu. Ristihän annetaan vain sodassa osoitetusta urhoollisuudesta, eikä englantilaisilla ole kotimaassaan liikoja sotia ollut. Hänen onnistui syyskuussa 1916 ampua saksalainen Schutte Lanz-ilmalaiva tuleen Lontoon yläpuolella — teko, jonka todistajina olivat miljoonat ihmiset. Hänestä tuli hetkeksi »päivän nimi», mutta jo seuraavana keväänä hänen tarunsa sotalentäjänä loppui — jälleen Richthofenin ja hänen »punaisten pirujensa» ansiosta.

Kersantti Mottershead oli seuraava Viktorian ristin ritari. Tarina hänen sankariteostaan tuntuu melkein uskomattomalta, ja panee kylmät väreet kulkemaan pitkin selkäpiitä. Hän oli tiedustelulennolla F.E. 2d-koneella 7. päivänä tammikuuta 1917, kun hänen kimppuunsa käytiin, ja bentsiinisäiliöön sattunut luoti sytytti koneen tuleen. Tämä tapahtui 2,700 metrin korkeudessa vihollisen puolella. Mottersheadilla oli kuitenkin vielä asiaa omalle puolelleen rintamaa, sillä hänen tähystäjänsä, luutnantti Gower, oli jo ehtinyt suorittaa tiedustelunsa, jonka tulokset oli saatava perille. Ja niin alkoi ihmeellinen matka palavassa koneessa kohti kotikenttää. Miehille oli onneksi, että F.E.-koneissa oli moottori takana ja työntöpotkuri, muuten olisikin matka päättynyt lyhyeen, nyt sensijaan kone pääsi puolittain syöksyssä rintaman länsipuolelle edessä istuvan tähystäjän valellessa automaattisella sammutuslaitteella takanaistuvaa ohjaajaa, jota liekit moottorista jo nuoleskelivat. Kone oli kuitenkin kokonaan liekeissä osuessaan maahan, eivätkä sen laskuteline ja runko kestäneet iskua, vaan kone meni ympäri, tähystäjä lensi pitkälle ja jäi eloon, mutta kersantti Mottershead jäi moottorin alle ja sai niin pahoja palohaavoja, että hetken kuluttua sairaalassa kuoli. Mutta tähystäjä oli saanut tietonsa tuoduksi perille!

Seuraavat Viktoria-ristin ritarit ovat nykypäivienkin ilmailuharrastajille tuttuja: hävittäjälentäjät Ball ja Bishop. Ballia on pidetty englantilaisen hävittäjäilmailun ja ilmataistelutaktiikan luojana ja hän oli kotimaassaan samassa asemassa kuin Boelcke Saksassa. Itse asiassa hänen taktiikkansa oli yksinkertainen; hän ei tuntenut mitään muuta »niksiä» kuin hyökkäyksen, jonka hän aina kaikissa olosuhteissa suoritti yhtä hurjasti ja päättäväisesti, oli sitten vastustajana kömpelö »Aviatik»

Kapteeni West.



Luutn. Warneford.



taikka laivue viimeisiä Albatrosseja. Hän oli eräs noita länsirintaman »yksinäisiä susia», jotka olivat aina yksin retkillään. Hänen sankaritekojensa kuvaaminen täyttäisi kirjoja, meille riittää vain toteamus, että hän kuollessaan oli saavuttanut 43 voittoa ilmataisteluissa; korkein määrä, mihin siihen mennessä — 1917 — oli päästy. Hän oli vasta 19-vuotias tällöin, mutta silti kapteeni!

Bishop oli vähintäin yhtä kuuluisa mies kuin Ball. On oikeastaan väärin käyttää muotoa »oli», sillä Bishop on niitä harvoja onnellisia Viktoria-ristin miehiä, jotka vieläkin ovat elossa, ja hänen maineensa lentäjäpiireissä on yhtä suuri nyt kuin sodan aikanakin. Billy Bishop oli samanlainen »yksinäinen susi» kuin Ballkin ja hänen urotyönsä yhtä lukuisat. Jo heti ensimmäisellä lennollaan hän ampui alas viholliskoneen, mutta joutui itse tekemään pakkolaskun paikalle, jonka brittiläiset vain muutamia hetkiä aikaisemmin olivat vallanneet! Koko »verisen huhtikuun» ajan 1917 hän saavutti voiton toisensa jälkeen, vaikka saksalaisilla oli ehdoton ilmanherruus. Hänen kuuluisin urotekonsa, joka toikin hänelle Viktoria-ristin, oli se hyökkäys, jonka hän kesäkuun 2. p:nä 1917 teki yksinään erästä saksalaista lentoasemaa vastaan Cambrain luona. Seitsemän saksalaiskonetta seisoi hallien edessä moottorit hiljaa tikittäen; aamupartio, joka lämmitti moottoreitaan. Bishop tuli pienessä Nieuportissaan taivaalta kuin salama, ja oli ampunut kaksi konetta tuleen ennenkuin kukaan yleensä oli ehtinyt liikahtaakaan. Mutta sitten puhkesi helvetti valloilleen. Kymmenet konekiväärit kentän eri puolilla aloittivat innokkaan metelinsä ja pirstat lentelivät Nieuportin tasoista. Mutta Bishop käytti niin taitavasti maastoa hyväkseen, että vain harvoin saksalaiset kk.-miehet pääsivät kunnolla »hollille». Yksi hallin edessä seisovista koneista yritti startata, sillä tällaisen hyökkäyksen aikana on turvallisinta ilmassa, mutta Bishop tavoitti sen juuri kentän reunalla, lyhyt hyvin tähdätty sarja tavoitti maalinsa ja Maltan risteillä varustettu kone iski erääseen puuhun ja pirstoutui. — Vielä eivät kuitenkaan Bishopin patruunat olleet lopussa. Hän teki lopuksi useita syöksyjä halleja vastaan ja kerran jopa laskeutui kentälle ja »rullaten» pyrstö korkealla ja potkien sivuperäsintä edestakaisin ampui pitkän hallijonon »täyteen». Sitten hän teki komean nousukaarron ja lähti kotiin.

Bishopin teot eivät vielä tähän loppuneet. Seuraavana keväänä hän saavutti eräänlaisen maailmanennätyksen ampumalla 25 konetta alas 12 päivässä, näistä viisi yhtenä päivänä. Ja kun hän lopulta sai määräyksen »pistää miekkansa tuppeen» ja lähteä Kanadaan opettamaan maamiehilleen lentämistä, hänellä oli 72 voittoa tilillään.

Luutnantti Macnamara, seuraava Viktoria-ristin mies, taisteli taistelunsa Palestiinassa Allenbyn joukoissa. Erään pommitusretken aikana teki Macnamaran toveri, kapteeni Rutherford pakkolaskun vihollisen puolelle, jolloin Macnamara laskeutui toverinsa viereen aikoen ottaa hänet omaan 1-paikkaiseen Martinsydeensä. Tällöin hän haavoittui vaikeasti vihollisen kivääritulessa. Siitä huolimatta hän suoritti startin kapteeni Rutherfordin istuessa rungon päällä, mutta kone ei tahtonut nousta ja meni pyörän osuessa kiveen kokonaan ympäri. Kapteeni Rutherford auttoi silloin Macnamaran omaan koneeseensa ja koetti vielä viime tingassa, lähtisikö moottori käymään potkurista heittämällä; hän oli itse nimittäin tehnyt pakkolaskun moottorihäiriön takia. Ja molempien miesten suureksi hämmästykseksi moottori todella lähti uudelleen käymään, joten Macnamaran onnistui sekä suorittaa lentoonlähtö joka puolelta lähestyvien vihollisten tulessa että 70 mailin lento omalle lentokentälle. Ja vaikka hän oli moneen kohtaan haavoittunut, hän sittenkin jäi eloon.

Vuonna 1918 sai 7 lentäjää Viktorian ristin. Näistä kolme sai sen saavutettuaan huikeita lukuja »pudotustilastoissa». He olivat majurit Mc Cudden ja Mannock ja kapteeni Beauchamp-Proctor. Majuri Mannock oli heistä kuuluisin. Hänhän on ensimmäisellä sijalla Englannin hävittäjälentäjien joukossa 73 voitollaan, joista noin 50 oli kolmessa kuukaudessa saavutettu; kaikki tämä huolimatta siitä, että hän oli silmäpuoli. Mc Cuddenilla oli 57 voittoa tilillään, kun hän heinäkuussa 1918 menetti lento-onnettomuudessa henkensä. Beauchamp-Proctor taas oli kiintopallospesialisti ja ampui sodan aikana 16 »makkaraa» tuleen. Kaikkiaan hänellä oli 54 voittoa. Hän eli sodan loppuun saakka, mutta kuoli jo 1921 lento-onnettomuudessa.

Ne neljä lentäjää, jotka viimeisenä sotavuonna saivat jonkun yksityisen urotyön perusteella Viktoria-ristin, olivat luutnantti Mc Leod, luutnantti Jerrard, kapteeni West ja majuri Barker.

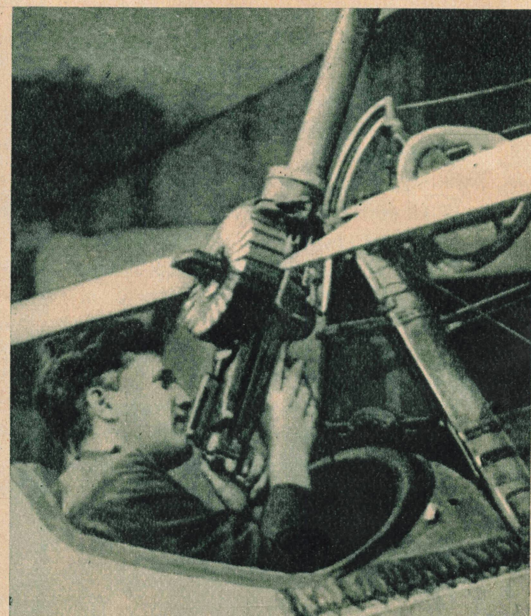
Majuri Rees.



Majuri Barker.

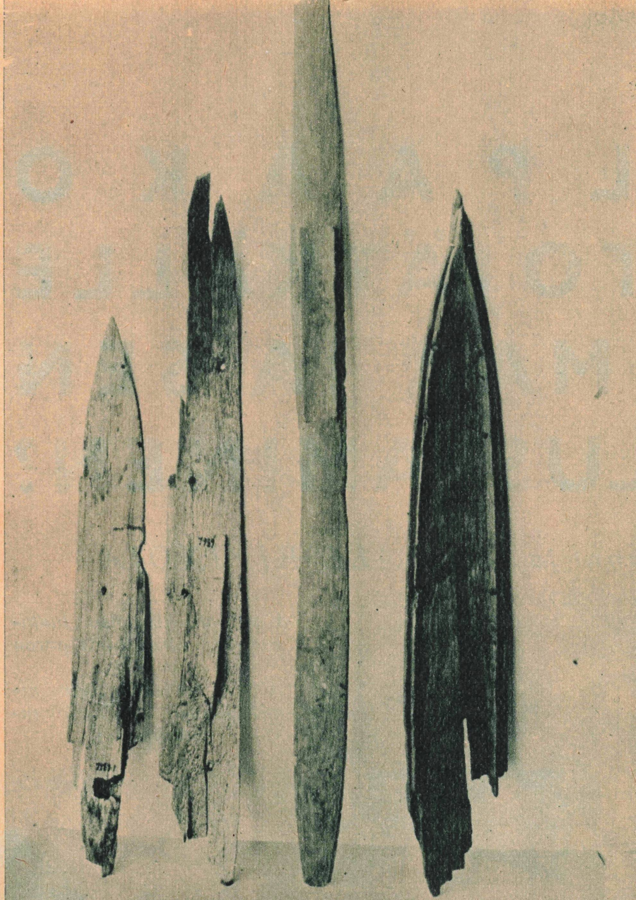


Everstil. Bishop.



VANHOJA SUKSIA

JA MUITA KULKUVÄLINEITÄ



Jooseppi Seppänen on lähettänyt kuvan Adam Snellmanin suksista Sotkamosta (oik.). Ne ovat 20 sm:n levyiset ja kaikin puolin lujatekoiset. Löytyyköhän leveämpiä, tiedustelee lähettäjä.



Kansallismuseossa ovat paraikaa tutkittavina vas. äär. kuvatut soista löytyneet muinaisesineet. Vasemmalta oikealle: 1—2 suksipari Kuusamosta, löytynyt niiltä paikoin, missä Vääräjoki laskee Kuusamojärveen, 3 suksi Käkisalmen Kaarlahdesta, 4 metsämiehen ahkion emäpuun keula, löytynyt Mäntyharjusta, Vuohijärven rannalta. Esineet ovat kaikki havupuuta ja löytyneet 40—100 cm syvästä. — Hakkapeliitan lukijoita, jotka tietävät tämäntapaisista löydöistä, pyydetään niistä hyväntahtoisesti ilmoittamaan lehtemme toimitukseen tai Kansallismuseoon.

Ensiksimainittu haavoittui viidesti ilmataistelun aikana, mutta laskeutui palavalla koneella onnellisesti maahan ja veti vielä tähystäjänsäkin pois liekkien keskeltä. Luutnantti Jerrard sai ristinsä rohkeasta hyökkäyksestä ylivoiman kimppuun Italian rintamalla.

Kapteeni West taisteli 10. 8. 18 yksinään kuutta Fokkeria vastaan ja karkoitti ne tiehensä, vaikka häneltä molemmat jalat oli ammuttu poikki. Puolittain tiedottomana hän toi koneensa yli rintaman takaisin, teki laskun, pyörtyi, virkosi, kirjoitti raporttinsa — ja pyörtyi taas! —

Tämä maailmansodan suurimpiin sankareihin luettava mies on hyvin tuttu meidän ilmailuväellemme. Hän on nimittäin nykyään Englannin ilmailuasiamies Pohjoismaissa, ja on asuinpaikakseen valinnut Helsingin. Hän kantaa vielä muitakin merkkejä tuosta hurjapäisestä taistelusta kuin punaista nauhanpätkää ja ristiä rinnallaan; hän nimittäin ontuu selvästi toista jalkaansa.

Ehkä kuitenkin kaikkia edelläkerrottujakin hurjempi oli se teko, joka majuri Barkerille toi Viktorian ristin rintaan. Hänellä oli jo »hurja menneisyys» ja 47 voittoa takanaan, kun hän lokakuun 27 päivänä 1918 lähti lennolle, josta oli tuleva hänen viimeinen sotalentonsa. Hän kävi ensin yksinään kahden vihollisen kimppuun, mutta saikin niskaansa noin viisitoista hävittäjää, ja vaikka hänen konekiväärinsä puhuivat peloittavaa kieltään, sattui hyvintähdätty sarja hänen »Sopwith Snipe»-hävittäjäänsä ja hän itse pyörtyi saatuaan pahan osuman reiteensä. Kone putosi syöksykierteessä tuhantisen metriä, jolloin Barker hetkeksi virkosi, vain huomatakseen joutuneensa suoraan keskelle kokonaista vihollisparvea. Taas hän tappeli hetken ja kone toisensa jälkeen suistui alas hänen laskelmallisen tarkassa tulessaan. Silloin murskasi räjähtävä luoti hänen kyynärpäänsä ja Barker pyörtyi taas ja putosi — uudelleen taisteluun. Nyt tuntui taivas pimenevän vihollisten paljoudesta — on laskettu niitä olleen kaikkiaan kuusikymmentä — mutta yksinäinen taistelija ei hellittänyt, vaikka kaikki toivo näytti menneen. Hän sai vielä osuman molempiin jalkoihinsa, mutta sitten oli vihollisen pakko antaa tietä tälle hurjapäitten kuninkaalle, jolle mikään ei tuntunut olevan mahdotonta. Ilman patruunoita, koneessa parisataa kuulanreikää ja itse puolittain tajuttomana Barker lensi matalalta yli linjojen omalle puolelleen, jossa hän lopuksi syöksyi maahan — mutta ei kuollut sittenkään, vaikka koneesta jäi vain pirstat jälelle.

Arvioidaan hänen tämän taistelun aikana ampuneen alas toistakymmentä saksalaiskonetta. Virallisesti hänen »tiliinsä» laskettiin niistä viisi — ja ne voitot oli saavutettu 60-kertaista vihollista vastaan!

Barker jäi elämään, saavuttipa vielä niin täydelleen liikuntakykynsä, että pystyi lentämäänkin. Vasta seitsemän vuotta sitten hänen hetkensä löi. Hän kuoli lento-onnettomuudessa syöksyen suoraan jään läpi Ottawan jokeen kotimaassaan Kanadassa. Se oli hänen arvoisensa kuolema; miehen, joka yksin oli taistelut kuuttakymmentä vastustajaa vastaan, tuskin sopi vuoteeseen kuolla. »He died with his boots on», hän kuoli saappaat jalassaan, niinkuin amerikkalaiset sanovat.

— — —

Barker oli viimeinen ja eräs suurimpia näistä 19:stä urhoollisesta. Heidän tarinansa on meidän sukupolvellemme vielä läheinen, vaikka se alkaa jo olla siirtymässä historian piiriin. Ja brittiläinen imperiumi säilyttää heidän muistonsa läpi aikojen, kertomuksen miehistä, jotka alkoivat sodan ilmassa ja osoittivat, että »rajat on turvattava», ei vain maalla ja merellä, vaan myös ilmassa.



KELPAAKO LENTOJÄTKÄLLE ISÄNMAA JA SEN PUOLUSTAMINEN?

Kirjoittanut ja valok. ALE RIVINOJA

Metsän puut kaatuvat sahan pureutuessa kylkeen.



Vas.: Ja niin alkaa tukkikuorma kulkea kohti puron vartta.
Alla: »Tieinsinöörin» nimeä kantaa varsitien kunnossapitäjä.



Pohjolan tukkilainen oli vuosi sitten lyhyen tarkastelun kohteena Hakkapeliitan palstoilla. Kirjoituksessa tultiin tällöin siihen tulokseen, että tukkisavotoissa olisi tilaa myös suojeluskuntatyölle ja varsinkin sen valitustoiminnalle. Kun kuluneen talven aikana viimeksi mainittu onkin ulottunut Pohjolan savotoille — tosin pienehköissä puitteissa — on syytä vielä luoda silmäys Pohjolan metsien »vaeltaviin ritareihin», tukkijätkiin ja heidän työhönsä.

Alla: Mittamiehet ja ylösottajat vievät kaadetut puut kirjoihin ja samalla isketään puun kylkeen puulaakin merkki.

Nyt jo päättynyt tukkien hakkuukausi säilyy varmasti pitkät ajat Peräpohjolan ja Lapin kairoja porkkaavan tukkijätkän aikakirjoissa. Savotoita oli paljon ja suuria sekä hakattava puumäärä suurempi kuin ehkä koskaan aikaisemmin. Siitä huolimatta suurin osa savotoista päättyi helmi-maaliskuun vaihteessa ja miehet pääsivät »maalikyliin» luppoilemaan, s. t. s. viettämään vapaata aikaa ja odottelemaan uusien työpaikkojen avautumista, mikä herraties voi tulla vasta kevätuittojen mukana, jolloin hakatut puut on uitettava jokisuille sahojen äärille. Ehkäpä sentään luppoilun keskeyttää pinotavaratyömaiden avautuminen eikä suolivyötä tarvitse ihan viimeiseen reikään kirrata.



Poromies myös on lähtenyt ajokillaan savottatöihin.

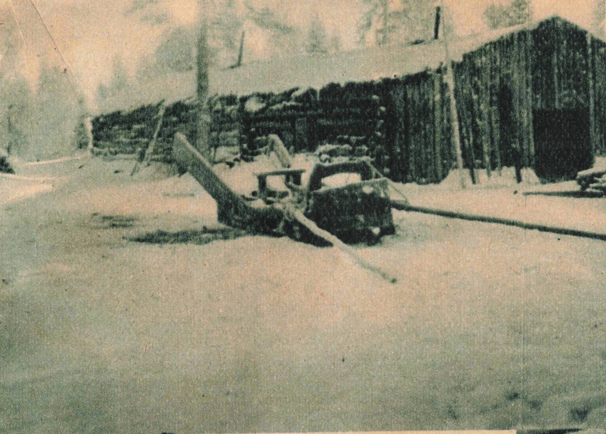


Ilmojen haltija teki nimittäin Pohjolaan sellaisen ajotalven, että tukit kaatuivat ja kulkivat purojen ja jokien varsille paljon lyhemmässä ajassa kuin mitä ennakolta oli osattu aavistaakaan. Lunta oli juuri sopivasti, puolisen metriä, ajotiet pysyivät aina kunnossa ja tukit kaatuivat ryminällä.

Peräpohjalainen aluemetsänhoitaja esit-



Vas.: Aluemetsänhoitaja mittailee jyhkeätä runkoa miettien, eikö tuollaisesta sk.-talon seinäkin syntyisi.



Savottakämpän yleistyyppi, edessä lumiaura, jolla varsitiet pidetään lumesta puhtaana.

O i k.: Lentojätkä on päässyt pöllin parkkaukseen.



telee meille numeroita hakkuista. Hakkuukautena 1935—36 hakattiin Peräpohjolan metsistä yli 3,5 milj. sahapuuta sekä yli 730 tuhatta pinokuutiometriä pientavaraa. Jos näiden keskimääräinen vetomatka arvioitiin 3—4 km:ksi, vaativat sahapuumäärän hakkuu- ja ajotyöt 462.200 todellista mies- ja 154.050 hevospäivätyötä. Pientavaran ajotouhuun on mennyt 122.000 todellista mies- ja 48.700 hevospäivätyötä. Tämän laskelman mukaan Peräpohjolan viimevuotiset hakkuu- ja ajotyöt vaativat yhteensä 874.800 mies- ja 202.750 hevospäivätyötä. Jos pientavaran tekoajaksi kevätkesällä lasketaan 75 päivää ja syksyllä 60 päivää sekä ajokauden pituudeksi 90 päivää, tarvittiin huomioonottaen työmaalla kulunut hukka-aika, pientavaran tekoon kesällä 3.300 ja syksyllä 1.900 miestä sekä ajokauden aikana 7.725 miestä ja 2.700 hevosta. Kun metsien myynti on kuluvana hakkuukautena ollut vilkkaampaa, on työmäärä korotettava ainakin 25 prosentilla. Tämän mukaan on kuluvan talven aikana työskennellyt Pohjolan metsissä 9.600 miestä ja 3.400 hevosta.

Nämä numerotiedot osoittavat, kuinka suuri on se miesmäärä, joka yksistään Peräpohjolan metsissä elää. Suurin osa nykypäivien tukkityön tekijöistä on näiden seutujen vakituista asujamistoa, pienviljelijäväestöä ja pienten talojen omistajia sekä poikia. Varsin huomattava osa tästä väestä on myös suojeluskuntaväkeä, joka ansionsa talvisin hakee savotoista. Ehkä kolmannes mainitusta miesmäärästä on sitten yksinomaan metsätöistä elävää väkeä, lentojätkiä, joiden on haettava ansionsa yksinomaan metsä- ja uittotöistä.

Pohjolan vakituinen jätkäarmeija on siis verrattain suuri ja suorittaa se osaltaan varsin merkityksellistä maanpuolustustyötä, nimittäin taloudellista. Tuo vakituinen jätkäarmeija samoinkuin talvisena sesonkiaikana tukkien ajossa oleva paikallinen väestö, on pääasiassa parhaassa iässä olevaa väkeä, vaikka mukana onkin miestä aina nuorista pojista ikäjätkiin saakka. Tukkityö on raskasta, voimia vaativaa ja sen vuoksi se vetääkin puoleensa työteholtaan parhaimman aineksen.

Vaikka olot savotoissa ovat viime vuosina kaikin puolin huomattavasti edistyneet, ei tukkilaisen elämä suinkaan ole ruusuilla tanssimista. Kun leimakirves on puiden kylkiin merkkinsä tehnyt, tietää se sille paikalle savotan tuloa. Rakenne-

(Jatkuu siv. 504.)



Y l l ä: Takavuosien aikuiset kämpät olivat maahan kaivettuja murjuja.

O i k.: Sk.-valistustyöntekijöitä savottamatkalla.



Savotan sauna lämpiää liheään, sillä siinä tukkilainen norjistuttaa jäsenensä.

O i k. ja a l l a: Savotan pääpirttiin on väki kokoontunut kuulemaan, mitä vierailla on sanottavaa.





Kor
viera
huht
juh



KENRAALI WEYGAND SUOMESSA. *Ranskalainen kenraali M. Weygand, joka kunnostautui aikoinaan maailmansodassa ja Puolan vapaussodassa sekä sittemmin maansa yleisesikunnan päällikkönä, kävåsi äskettäin Suomessa esitelmöiden maassamme Kustaa II Aadolfista sotapäällikkönä sekä hakkapeliittain urotöistä 30-vuotisessa sodassa. Yllä kenr. Weygand käynnillä Suojeluskuntain päällystökoulussa, missä hänelle esitellään paraillaan kursseilla olevat piiripäällikkömme. Vas.: kenr. Weygand (vas.) poistumassa Yliopiston juhlasalista esitelmänsä päätyttyä sotamarsalkka Mannerheimin seurassa.*

LATVIAN ULKOMINISTERI Munters saapui äskettäin Suomeen neuvotellakseen molempien maiden suhteiden kehittämisestä. Oik.: Munters laivan kannella Helsingin satamaan saapuneena.



PLYMOUTHIN JAARLI saapuu Helsinkiin ensi kuussa vastaamaan sotamarsalkka Mannerheimin vierailuun Englannissa. Alla lordi Plymouth.

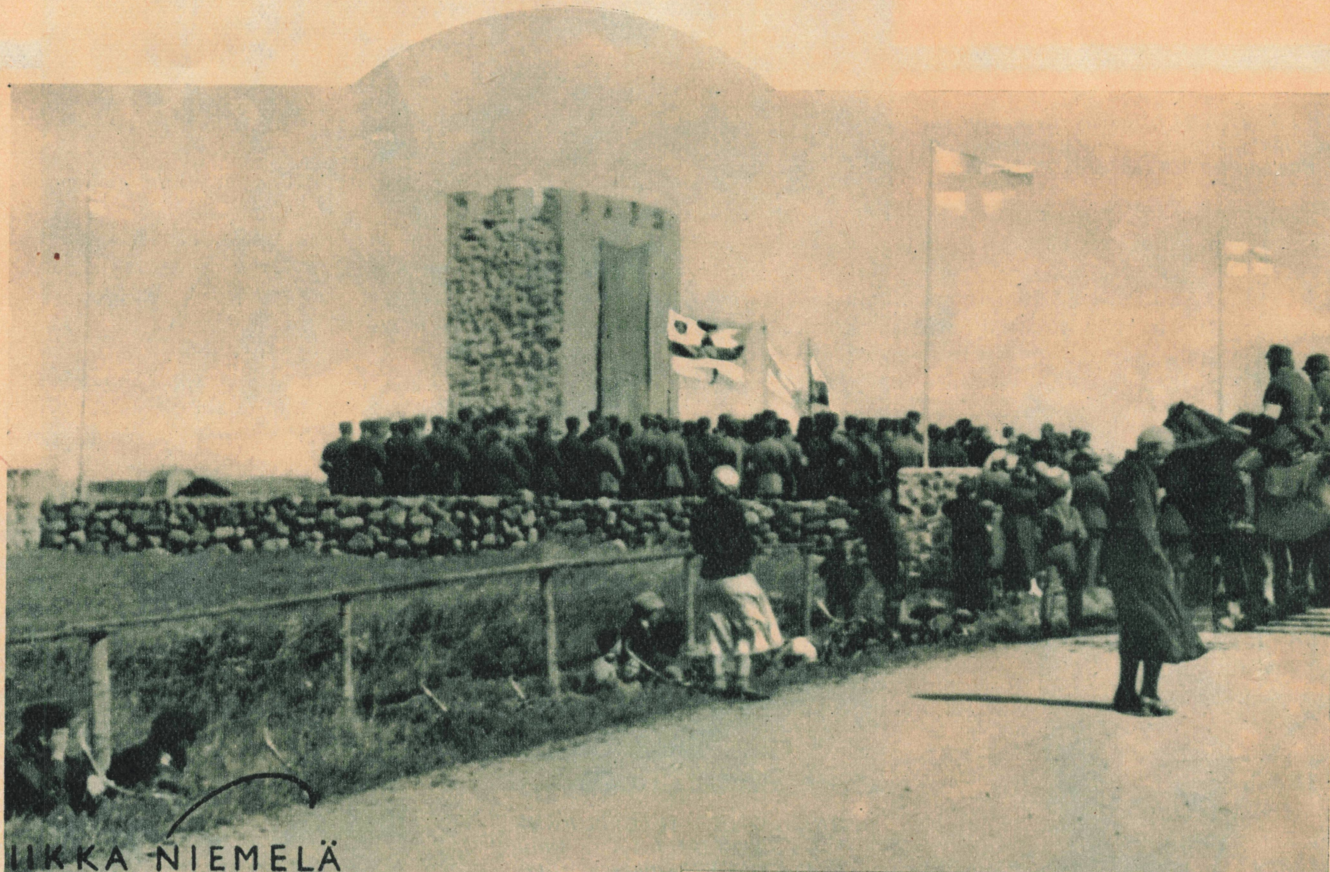


keita
ita ja
kuun
lia





HELSINGIN VALLOITUKSEN MUISTOJUHLAA vietettiin 11-12.4.37. Yllä Saksan sotilasasiamies laskee seppeleen saksalaisten haudalle, oik. sotaväen päällikkö kunnioittaa Helsingin valloituksessa kaatuneita suojeluskuntalaisia, alla Helsingin rintamamiehet kunniakäynnillä sotamarsalkka Mannerheimin luona.



Limingan Linnukkapatsas vihkiäispäivänään.

IIKKA NIEMELÄ

Limingan LINNUKKAPATSAS

Talonpojat taistelivat rajantakaisia vainolaisia vastaan Linnukkamäen seutuvilla koko talvisen päivän ja olivat eräässä vaiheessa voitollakin, mutta kehnommin asestettuina oli heidän musertavan ylivoiman edessä lopulta sorruttava, varsinkin kun Oulun linnasta, 3 penikulman päästä, ei heille lähetetty apujoukkoja.

Pohjois-Pohjanmaa on viime vuosina kiitettävällä tavalla huolehtinut historiallisista muistoistaan, esimerkiksi pystyttämällä muistopatsaita monille entisille taistelutantereille. Niinpä ovat aivan nykyvuosina saaneet muistomerkkinsä Siikajoen ja Revonlahden tunnetut sotatapahtumat sekä samoin saman sodan aikainen, vaikka vähemmän tunnettu Pulkkilan tappelupaikka. Vuonna 1934 juhannuksena vihittiin Limingassa vanhan vihan aikaisten tapahtumien ja sen sodan sankareitten, Erik ja Hannu Krankan muistoksi ns. Linnukkapatsas ja viime syksynä sai mainittujen talonpoikaispäällikköitten kiiminkiläis-iiläinen asetoveri Pekka (Juho) Vesainen muistopatsaansa Yli-Kiiminkiin. Nykyisin ollaan puuhassa pystyttää Muhokselle muistopatsasta niinikään vanhan vihan aikaiselle, tarunomaiselle Mustalle Nykyrille.

Tahdomme seuraavassa lyhyesti pääpiirteittäin selostaa niitä tapahtumia, joiden muistoksi Limingan Linnukkapatsas on pystytetty.

Liminka on Pohjois-Pohjanmaan vanhoja kirkko- eli emäpitäjiä. Alkujaan kuului se Salon suureen seurakuntaan, josta kuitenkin jo v. 1375 erosi itsenäiseksi pitäjäksi. Perimätieto kertoo pitäjän ensimmäisen kirkon olleen nykyisen Sunilan talon kohdalla toisella puolen pientä Limingan jokea.

Sen aikainen Suur-Liminka oli alueeltaan tavattoman laaja rajoittuen etelässä Siikajokeen, idässä Oulunjärveen, pohjoisessa Iijokeen ja lännessä Pohjanlahteen. Siis nimensä arvoinen emäpitäjä.

Mutta tämä valtaisan laaja Suur-Liminka on jo syntymästään saakka nähnyt vainoa ja hävitystä alueellaan. Alkunsa saivat nämä vainot onnettomasta elokuussa v. 1323 solmitusta Pähkinäsaaren rauhasta, jonka mukaan kysymyksessä olevatkin alueet olisi ollut luovutettava Venäjälle. Mutta ei enempää Ruotsin hallitus kuin näiden seutujen asukkaatkaan noudattaneet tätä Pähkinäsaaren rauhan luonnotonta määräystä, josta syntynyt ristiriita koitui sittemmin mitä kohtalokkaimmaksi Poh-

jois-Pohjanmaalle, sillä historia voi kertoa nyt pitkän jakson kiivaista ja verisistä kahakoista rajanaapurusten kesken.

Historian kertoman mukaan kohtasi Limingan seutuja ensimmäinen suurempi hävitys v. 1415, jolloin Novgorodin venäläiset ryöstivät Oulunsalon tärkeän satama- ja kauppapaikan. Täkäläisten talonpoikain tehtyä vuorostaan partio- ja ryöstöretkiä Vienan Karjalaan, tulivat vainolaiset uudelleen v. 1454, jolloin hävittivät nykyisen Limingan keskuspaikat. Taloja poltettiin ja ihmisiä surmattiin tuhansittain. »Sitä vahinkoa, mikä silloin kohtasi meitä, pyhiä paikkoja ja köyhiä vanhempiamme, armahtakoon taivaan Jumala», valittavat pohjois-pohjalaiset Ruotsin hallitukselle kirjeessään, joka on kirjoitettu Kemissä kesäkuun 9 p:nä 1490. Tätä ajanjaksoa kutsutaan venäläisvainojen aikakaudeksi.

Limingan varsinainen hävityksen historia alkaa kuitenkin vasta ns. vanhan vihan aikana, Juhana III:n hallitessa Ruotsia. Pohjalaisten valitusten johdosta kehoitti Juhana-kuningas, jolla oli mieskohtaistakin kaunaa Venäjän silloiselle hallitsijalle Iivana Julmalle, talonpoikia itse suojelemaan tuota riidanalaista rajaa Venäjää vastaan. Tätä kehoitusta ei tarvinnut uusia, sillä asukkaillamme oli tässä kysymyksessä tärkeitä henkilökohtaisia etuja. Oulujärven seudut kuuluivat nimittäin vanhoista ikimuistoisista ajoista liminkalaisten takamaihin, joita kutsuttiin »savoalueiksi». Määrättyinä vuodenaikoina käytiin suurissa joukoissa metsästämässä, kalastamassa ja kaskiviljan korjuussa »savoalueella». Osa erämiehistä jäi pysyväisesti asumaan uudisviljelijöinä Oulujärven erämaahan, johon lisäksi saapui uudisasukkaita Savosta, niin että 1560 sinne muodostettiin oma Oulujärven kirkkoherrakunta, jonka ensimmäisenä kirkkoherrana oli Olavi Rahikainen.

Pähkinäsaaren rauhan jälkeen alkoivat Vienan karjalaisetkin omistella Oulujärven seutuja ja riidat näiden riistamaiden omistamisesta aiheuttivatkin sitten vuosisataisia hävitys- ja ryöstöretkiä veriveljesten ja rajanaapurusten kesken.

Kun nyt pohjalaiset saivat oikein esivallan taholta kehoituksen itse suojella omistusoikeuksiansa riidanalaisilla riistamailla, niin leimahtivat hetkeksi laimenneet sodan liekit uuteen loimuun. Molemmin puolin tehtiin ryöstö- ja hävitysretkiä toistensa alueille ja varsinkin riidanalaiset Oulujärven seudut saivat erikoisesti kärsiä näistä riitaisuuksista. Venäläis-karjalaiset joukot hävittivät seutua mitä julmimmalla tavalla, kunnes lopuksi v. 1578 tuhosivat $^{3}/_{4}$ osaa koko erämaapitäjien asutuksesta, surmasivat kirkkoherra Rahikaisen sekä polttivat kirkon Manamasalosta ja pappilan samoin.

Seuraavana kesänä tekivät venäläiset uuden retken ja nyt lähemmäksi rannikkoa aina Yli-Kiimingille asti. Ruotsin hallitus toimitti silloin talonpojille aseita ja tästä rohkaistuneena lähtivät pohjalaiset kostoretkelle Karjalaan johtajanaan liminkalainen Erik Krankka. Erik Krankka oli urhokas ja toimintatarmoinen talonpoika, joka lopulta kaatui eräällä sotaretkellä Vienan Karjalassa. Krankan asemaa talonpoikain päällikkönä ja kansan johtajana kuvaa osaltaan se, että hän kerran v. 1577 teki oma-aloitteisesti välirauhankin vihollisen kanssa. Juhana III oli kuitenkin tyytymätön välirauhaan, »koska sellaisesta rauhasta ei ole mitään hyötyä, vaan ajanpitkään enemmän vahinkoa». Kielsi sen johdosta aluksi eläkkeenkin pari vuotta rauhanteon jälkeen kaatuneen Erik Krankan leskeltä, joka kuitenkin lopulta eläkkeen sai.

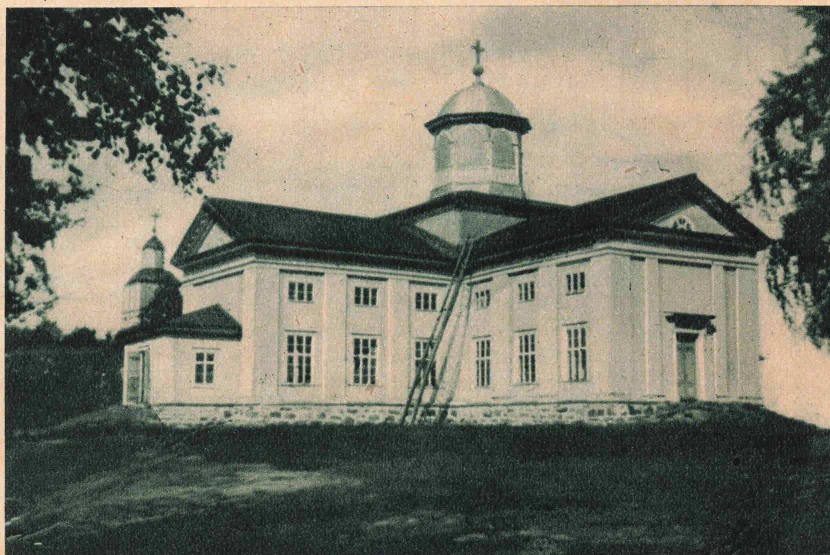
V. 1583 tuli Limingan kirkkoherraksi Henrik Laurinpoika Lithovius, tämän maineikkaan pappissuvun kantaisä, jonka jälkeläisiä vaikutti sitten peräkkäin seitsemän polvea Limingassa. Hänen aikanaan oli jo Limingan kirkko Linnukkamäellä, joka ei oikeastaan ole mikään mäki sanan varsinaisessa merkityksessä, vaan loiva maan kohoutuma vähän matkaa nykyisen Limingan asemalta Lumijoelle päin. — Henrik Lithovius oli rauhaa rakastava arvovaltainen pappismies, joka koetti sovitella ristiriitoja ja saada aikaan rauhan rajanaapurusten kesken. Hetkeksi tämä onnistuikin ja liminkalaiset yrittivät käydä rauhallisiin viljelystoimiin erämaillaan. Siitä miten tämä yritys päättyi, kertoo Henrik Lithovius itse kirjeessään heinäkuun 25 p:ltä 1585 seuraavasti: »Liminkalaiset lähtivät kaskimailtansa rukiita noutamaan, mutta venäläiset yllättivät heidät Oulujärven rannalla ja surmasivat 120 henkeä.» Edelleen kertoo A. H. Virkkunen »Oulun kaupungin historiassaan», että kesällä v. 1588 oli liminkalaisia eri kulmilta pitäjää, kuten Kempeleestä, Temmekseltä, Limingasta ja Lapinniemen kylästä, kokoontunut kalastamaan kaukaisille erämailleen, mutta venäläiset surmasivat heistä siellä lähes 100 henkeä.

Pohjalaiset kävivät pian kostoretkellä ylikiiminkiläisen Pekka Vesaisen johdolla, joka oli tullut Erik Krankan jälkeen pohjalaisten talonpoikain päälliköksi. Nämä alituiset hävitys- ja ryöstöretket kehittyivät vähitellen todelliseksi hallitusten väliseksi sodaksi. Venäläinen järjestetty sotajoukko, luvultaan toistatuhatta miestä, hyökkäsi alueellemme, samosi rannikolle saakka ja Liminka sai nyt kokea mitä julmimman hävityksen. V. 1589 neljäntenä joulupäivänä, joulukuun 28 p:nä, eli viattomain lasten päivänä ryöstettiin ja poltettiin 303 taloa sekä tuhottiin pitäjän kirkko Linnukkamäeltä.

Tämän hävitysretken jälkeen lähetti Ruotsin hallitus pienemmän määrän sotaväkeä pohjalaisten avuksi päällikkönä taitavana pidetty ruotsalainen upseeri Pietari Bagge. Noin 800 miehen voimaisena tehtiin v. 1591 hävitysretki Venäjän Karjalaan, mutta tämän retken ryssät kostivat jo seuraavana vuonna varsin verisesti. Suurilukuisempina kuin koskaan aikaisemmin samosivat he ruhtinas Wolkonskyn johtamina seutukunnallemme. Tiedot heidän lukumäärästään ovat erilaisia vaihdellen 4,000—40,000 mieheen.

Suurilukuinen venäläisjoukko samosi tammikuussa v. 1592 Muhokselle, jossa sikäläinen talonpoikaispäällikkö Musta Nykyri miehineen asettui vastarintaan ja

Alla: Limingan nykyinen kirkko.



taistelu syntyi Muhosjoen jäällä. Mustan Nykyrin tarkoituksena oli vaan pelastaa Muhoksen kirkonkylä sekä saada sana Liminkaan, jonka tiesi olevan ryssien varsinaisena määränpäänä. Senvuoksi veti hän joukkonsa Muhosjoen sivulla oleville suurille soille, jonne ryssät seurasivat perästä. Muhoksen kirkonkylä täten pelastui ja Nykyri itse, nousten joelta törmälle nykyisen nuorisoseuran talon seutuville, mihin hänelle aiotaan muistopatsas pystyttää, hiihti suorinta tietä Liminkaan viemään sanaa vainolaisen saapumisesta.

Täten ehdittiin Limingassa edes jonkinlaista vastustusta järjestää. Ryssät saapuivat lakeudelle tammikuun 25 päivänä ja tuona päivänä taisteltiin kiivas ja verinen taistelu Linnukkamäen seutuvilla. Liminkalaisilla oli nykyisen kirkon paikalla pieni linnoituskin ja siinä omatekoinen nahkatykki, joka kuitenkin tottumattoman käsittelyn vuoksi joutui jo taistelun alussa epäkuntoon. Kuka tässä taistelussa oli liminkalaisten päällikkönä, siitä ei ole varmaa tietoa, mutta todennäköisesti johtajana toimi nuori Hannu Krankka, maineikkaan Erik Krankan poika. Taistelua kesti koko talvinen päivä iltamyöhäseen ja kerrotaan talonpoikain jo jossain vaiheessa olleen voitonpuolellakin. Mutta kehnommin aseistettuna oli heidän kuitenkin musertavan ylivoiman edessä lopulta sorruttava, varsinkin, kun Pietari Bagge vajaan kolmen peninkulman päässä olevasta Oulun linnastaan ei lähettänyt minkäänlaista apua, vaikka hänelle tieto ryssien tulosta toimitettiin. Taistelun tulos olisikin voinut olla aivan toinen, jos Bagge harjaantuneine ja hyvin aseistettuine joukkoineen olisi siihen puuttunut.

Taistelun jälkeen menettelivät ryssät vanhaan tunnettuun tapaansa, ryöstivät ja polttivat talot sekä surmasivat asukkaat melkein sukupuuttoon. Limingan kolmas vielä keskentekoinen kirkkokin, poltettiin Linnukkamäeltä, jossa vieläkin on multa punertavaa, johtuen tämä vanhan perintätiedon mukaan tuona kauhun päivänä surmattujen ihmisten verestä.

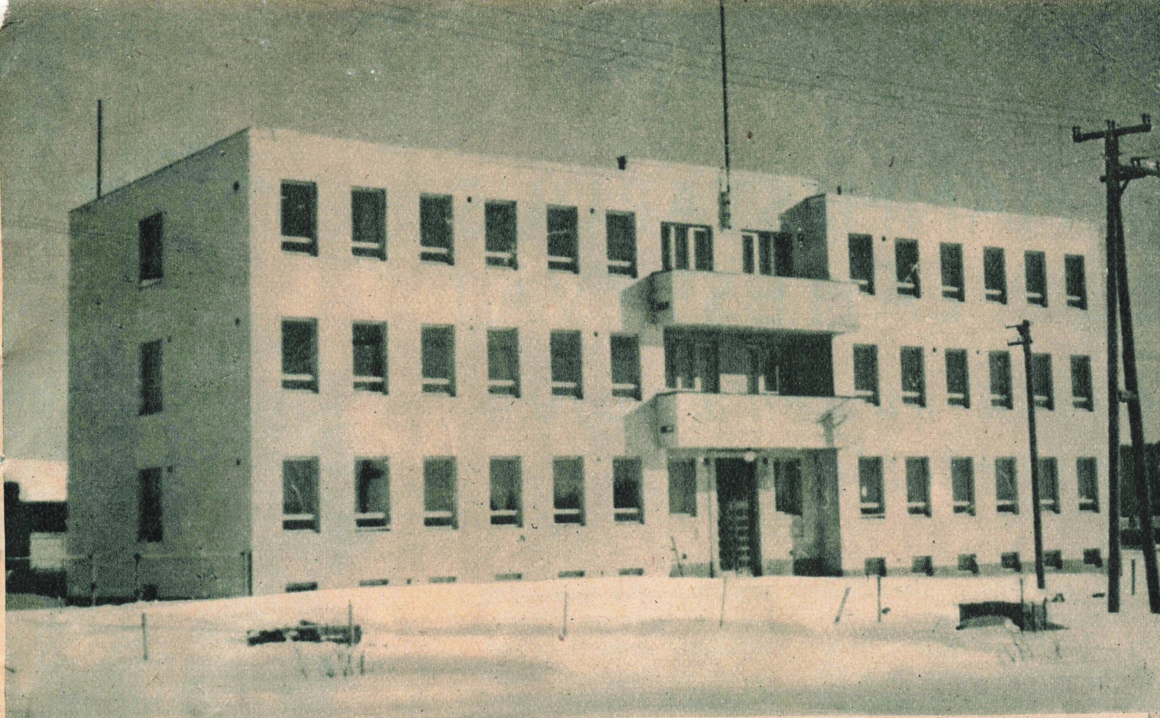
Linnukkamäen taistelu tammikuun 25 p:nä 1592 oli Siikajoen taistelun jälkeen suurin Pohjois-Pohjanmaalla käydyistä taisteluista. Taistelun oletetusta johtajasta Hannu Krankasta tuli sittemmin isäänsäkin kuuluisampi talonpoikaispäällikkö, joka johti pohjois-pohjalaisia mm. nuijasodan aikaisessa onnettomassa Santavuoren taistelussa, jossa joutui Klaus Flemingin vangiksi, mutta pelastui vankeudesta Kaarle herttuan päästessä valtaan. Hän oli Kaarle IX:n suuressa suosiossa ja hänen luottamusmiehenään Pohjois-Pohjanmaalla sekä otti vielä v. 1610 pohjalaisten suksimiesten päällikkönä osaa Vienan sotaretkeen. Kuoli noin 1630 tienoilla.

Yllä kerrottujen tapausten muistoksi ruvettiin jo noin 30 vuotta taaksepäin puuhaamaan muistopatsasta paikkakunnalle. Alotteen teki intomielinen kotiseudun ystävä ja tunnettu yhteiskunnallinen toimihenkilö, kunnallisneuvos Väinö Junttila-vainaja, joka puhui asiasta ensi kerran eräässä Limingan nuorisoseuran kokouksessa marraskuun 19 p:nä 1907. Sittemmin oli patsasasia monenlaisten vaiheiden alaisena, kunnes se viimein, kuten jo kirjoituksen alussa mainittiin, voitiin vihkiä tarkoitukseensa juhannuksena 1934.

Linnukkapatsaan piirustukset on laatinut liminkalaissyntyinen arkkitehti Niilo Kokko. Sen kuparilaattaan on kaiverrettu — velvoittavaksi muistoksi nykyiselle ja tulevalle lakeuden kansalle, seuraavat lausekkeet: »Tällä lakeudella taistelivat Limingan pitäjän miehet kotiensa, kotiseutunsa ja kirkkonsa puolesta vanhan vihan aikana. — Tältä paikalta polttivat vainolaiset Limingan pitäjän kirkon joulukuun 28 päivänä 1589 ja tammikuun 25 päivänä 1592. Esi-isien uhri- ja sankarimielen kunniaksi sekä tuleville sukupolville velvoitukseksi pystyttivät seutukuntalaiset muistopatsaan 1934.»

Limingan Linnukkapatsas.





»POHJANLINNA», (vas.) Pohjolan sk.-piirin uusi keskustalo on juuri valmistunut Rovaniemelle. Muutto sinne tapahtuu näinä päivinä.

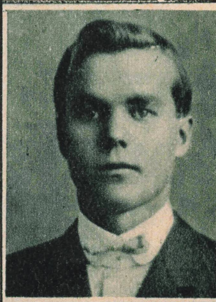


HELSINGIN RESERVIUPSEERIKERHO järjesti t.k. 11 päivänä Herttoniemessä uuden Porvoon tien läheisyydessä maastokilpailut, joihin kuului n.s. kartanluku eli ilmoitettujen maastopisteiden määrääminen kartalta ja kaksi pistoolimaastoammuntaa. Oik.: Täysosumaa syöksykuviossa paikataan Herttoniemen keväisillä hangilla. Oik. alla: Kilpailijoita määräämässä etäisyyttä ilmoitettuihin maastopisteisiin eli n.s. kartanlukutehtävää suorittamassa. Apuna käytetään kompassia, kiikaria ja karttaa. Kuvassa näkyvien ristien vaakasuoriin osiin on sijoitettu tähtäinlaitteet, jotka osoittavat niihin maastopisteisiin, joihin etäisyydet on arvioitava. Pyör.: Res.vänrikki J. Heikinheimo, joka voitti maastokilpailun parhaalla yhteispistemäärällä. Hän on aikaisemmin ollut kaksi kertaa kilpailemassa Ruotsin armeijan reserviupseeriyhdistyksen kenttäkilpailussa Tukholmassa.





PUOLUSTUSVÄEN RINTAMAA

						
B. WILENIUS, maanvilj., Karjalohja. 70 v. 21. 4. 37.	HEIKKI SALO, vahtimest., Tampere. 60 v. 20. 4. 37.	AXEL JONSSON, tilanhoit., Karjalohja. 60 v. 25. 4. 37.	TANELI PURHO, maanvilj., Pohjois-Valkeala. 60 v. 25. 4. 37.	PEKKA MIETTINEN, maanvilj., Lapinlahti. 50 v. 12. 4. 37.	MATTI TALIKKA, kauppias, Viipuri. 50 v. 23. 4. 37.	JUHO REKONEN, maanvilj., Kinnula. 50 v. 26. 4. 37.

MAAILMANMESTARUUS-KILPAILUT LÄHESTYVÄT

Sveitsiläistä suurampujaa haastatellaan.



Oik.: Sveitsiläinen suurampuja Zimmermann, alla hänen nimikirjoituksensa.

Maassamme järjestettävät maailmanmestaruuskilpailut ammunnassa lähestyvät nopeasti. Niiden johdosta on allekirj. ollut kosketuksissa hyvin tunnetun sveitsiläisen suurampujan Zimmermannin kanssa, tehden tällöin hänelle muutamia kysymyksiä Sveitsin ampujaorganisatiota ja maailmanmestaruuskilpailuja koskevista asioista.

— Sveitsiläisen sotilaan tärkein varusesine, ase, seuraa jokaista kotiin saakka ja täytyy siitä huolehtia kuin omasta omaisuudestaan. Kaikkien puolustusvelvollisten aina kapteeniin saakka täytyy 40 ikävuoteensa asti, mikäli häntä ei ole määrätty suorittamaan sotilaallista erikoiskurssia, aseellaan ampua 30 lauk. sarja 300 m matkalta. Tällöin täytyy saavuttaa määrätty minimitulos. Ellei niin käy, siirretään mies ns. »jälkeenjääneiden» luokkaan, johon kuuluvien täytyy syksyllä omalla kustannuksellaan suorittaa 3-päiväinen täydennyskurssi. Jos ei nytkään tule minimipistemäärää, seuraa siirto lääkintämieheksi tms. tehtäviin. Mainittakoon, että ammunta suoritetaan rengastauluun ja minimitulos vastaa 3—4 osumaa miehenkuvioon 6 lauk. 300 metriltä. 270,000:sta ampumavelvollisesta jää vuosittain 2,5—3,5 prosenttia edellämainitulla tavalla »laiskainkouluun». Näistä on tietenkin suuri osa sellaisia, jotka eivät toden teolla koetakaan parastaan. Suuri osa yrittäjistä saavuttaa 7—8 osumaa 10 lauk. 300 metr. 60 sm läpimittaiseen tauluun.

— Sveitsissä harrastetaan enimmäkseen sotilaallisia ammuntoja pääasiassa armeijan kiväärillä. Tussari, jota käytämme kansainvälisissä otteluissa, on joutumassa syrjään. Vapaaehtoisessa ampumaharrastuksessa vallitsevien erittäin vaikeitten olosuhteitten takia on tussariampujien luku supistunut noin 50 mieheksi. Sveitsiläisissä ampujissa on tuskin yksi prosentti tussarimiehiä, mutta näin suppealta alalta olemme kuitenkin pakotetut valitsemaan miehistön kilpailuja varten. Epäilemättä olemme kansainvälisissä kilpailuissa etusijalla silloin, kun on kysymys sotilaskivääriammunnasta, mutta yksityisaseella ampuminen on jäämässä toisarvoiseksi.

— Kun puolustusmies 48-vuotiaana vapautetaan puolustusvelvollisuudestaan, lahjoittaa valtio hänelle kiväärin. Näitä täysin kelvollisia kivääreitä, suureksi osaksi hyvää tarkkuustyötä, saa ostaa mielin määrin 5 prosentilla uuden hinnasta, noin 8—10 Fr. kappale. Tällöin tietysti monet käyttävät tilaisuutta hyväkseen ja luopuvat kalliimpien yksityisaseitten hankkimisesta.

Sveitsi on epäilemättä maailman ensimmäinen ampujamaa, jonka mainetta vain suomalaiset viime vuosina ovat kyenneet himmentämään. Kun heikäläisten joukkue ensi kesänä saapuu tänne suureen voimainmittelyyn, tein kysymyksen, millaisin toivein Wilhelm Tellin pojat lähtevät matkalleen.

— Emme ole suinkaan jättäneet toivoa voittaa Suomessa. Vaikka asia Roomassa ehkä menikin meidän kohdaltamme vähän vinoon, emme silti ole suruissamme.

— Entä ampumaurheilun tulevaisuus?

— Käsitykseni mukaan voi ampumaurheilua verrata nousevaan käyrään. Nousu on ensi sijassa riippuvainen maan taloudellisesta hyvinvoinnista ja siitä, voidaanko antaa tarpeeksi aseita kansan käsiin.

Paavo Raukko.



Vas.: Suomen Ampujainliitto äskeisessä vuosikokouksessaan.

ALBIONIN ALOKKAIDEN RUUMIILLINEN KUNTO. *Englannin laivastoon aikovien alokkaiden ruumiillista kuntoa pidetään yllä monipuolisin ruumiinharjoituksin. Heille annetaan opetusta nyrkkeilyssä, uinnissa, jääkiekkoilussa, rugbyssä ym. urheilulajeissa. Yllä Kahdeksantoistavuotiaat alokkaat marssivat harjoituskentälle, alla nyrkkeilyn opetusta.*



KELPAAKO LENTOJÄTKÄLLE ISÄNMAA?

(Jatk. sivulta 495.)

Vas.: Uusimallista kämppää kokeillaan; se on ensoliitista.

taan kämpät, jotka jo nykyinen lainsäädäntö määrää kunnollisesti tehtäväksi. Tilaa on oltava riittävästi ja rakennus tehtävä niin tiiviiksi, etteivät miesten hiukset jäädy yön aikana seinään kiinni. Kun vertaa nykyisiä savottakämppiä muutamia vuosikymmeniä sitten rakennettuihin murjuihin, huomaa niissä suuren eron. Työläisten huoltoon on muussakin mielessä kiinnitetty viime vuosina huomiota. Esim. metsähallituksen monilla savotoilla kuluvana talvena oli työnantajan puolesta hankitut radiot kuuluttamassa suuren maailman toilauksia. Samoin kämppien valaistus on järjestetty voimavalolyhtyjen avulla hyväksi. Yksityiset yhtiöt ovat viime vuosina tukkilaisten ruokaan kiinnittäneet huomiota järjestämällä savottakokeille ruuanlaittokursseja. Yleinen tapa on nimittäin ollut aikaisemmin ja on osittain vieläkin, että kukin tukkilainen valmisti itse ruokansa, jonka hän osti raakana savotassa olevalta kauppiaalta. Arvaa sen, minkälaista on sellaisen miehen ruuanlaitto, joka on päivän ahertanut metsässä voimia kysyvässä työssä. Kunnollista ruokaa ei tule valmistetuksi ja yksipuolinen käristys — sianlihapaistos — ajanmittaan tulee vatsalle vaaralliseksi ja lisäksi kalliiksi. Nyt on alettu kämpille perustaa ruokayhtymiä, joissa osallisina ovat kaikki kämpän miehet. Yhtiön toimesta hankittu kokki laittaa ruuan valmiiksi ja työstä tulevat miehet istuvat valmiiseen pöytään. Tällainen järjestely tulee kaiken lisäksi halvaksi ja siksipä ruokayhtymät ovatkin saavuttaneet yhä kasvavaa suosiota. Myös työmaaneuvontaan on kuluvana talvena ryhdytty.

Tukkilaisten huollosta on viime vuosina alettu pitää entistä parempaa huolta ja syytä siihen on ollutkin eikä kaikki suinkaan vielä ole valmista.

— — —

Mutta vaikka tuo ulkonainen huolto onkin tärkeää, on sen rinnalla muistettava henkinen huolto. Kuten mainittu, on osa talvisesta tukkilaisjoukosta paikallista väestöä, josta huomattava joukko kuuluu myös suojeluskuntaväen riveihin. Sen rinnalla on taas irti maasta oleva lentojätkäjoukko. Se kulkee savotoiden ja uittojen mukana paikasta toiseen. Ansaitsee, milloin ansion aika on, luppoilee kirkonkylissä odotellen uusien työmaiden avautumista. Usein on tämän joukon kiristettävä tuppivyötään tiukallekin, sillä savotan ansiot eivät riitä kovin pitkään työttömänä oloon. Surut eivät tosin paljon tätä ainesta paina. Markan annetaan helposti hyrrätäkin ja usein katsotaan myös kortilla kenelle rahat kuuluvat. Vaikka tunnuksena onkin ilo ja irti maasta, niin elämän varjopuolella paremmin silti kuljetaan.

Kaukana silti siitä, että tämä aines olisi tehty huonoista aineksista. Pohjolan luonto ja karu kamppailu leivästä muokkaa nuo miehet omien lakiensa mukaisesti. Pehmeys karisee miehestä, väärä oikenee ja kieroon kasvava pakostakin suoristuu. Korpilaki, jolla on kirjoittamattomat sääntönsä, mutta jotka ovat rehdit ja tinkimättömät, sanelee jätkäjoukossa omat määräyksensä. Ei tarvitse savotan kämpässä lukkojen takana kenenkään pitää tavaroitansa. Ei niitä sieltä kukaan vie ja jos vie, niin ei viejä kauan Pohjolan palkisilla pysyttele.

Elämänrannalla ovat lentojätkät koulunsa käyneet. Monelle se on ollut kovaa koulua ja nahka on parkkiintunut. Silti saattaa mieli olla vaikutuksille altis, vaikka ei nyt suoraa päätä ensimmäisen vastaantulijan kelkkaan hypättäisikään. Takavuosina kommunistinen kiihoitus, jos se olisi saanut jatkua vielä pitemmälle, olisi voinut melkoisesti muokata maaperää.

Onko toiselta puolelta tehty tämänkään jälkeen työtä tukkijätkän henkisessä maaperässä, jouduttanee kysymään. Tuskin vain, on tähän vastattava. Tunteeko tämä väestöaines tarpeeksi kirkkaasti käsitteen: isänmaa, ja mitä velvoituksia se asettaa sellaisellekin miehelle kuin jätkä on? Romanttinen, idealistinen, juhlapuheiden isänmaa-käsite karuun luonteeseen tuskin otollisesti uppoaa. Tarvitaan kouraantuntuvaa, yksinkertaista ja jatkuvaa selitystä. Tarvitaan todella tämänkin väestön mukaan vetämistä ja samalla opettamista aivan aakkosistakin lähtien. Isänmaattomuuden katkera tunne tuollaisessa kulkumiehessä, joka joutuu jokaisesta leipäkyrsästään ankarasti kamppailemaan, saattaa helposti saada vallan. Tällaista pohjaa vastaan asiaa tarkastellessa ei voi odottaa myöskään käsitteiden itsestään selvenemistä maanpuolustukseen nähden.

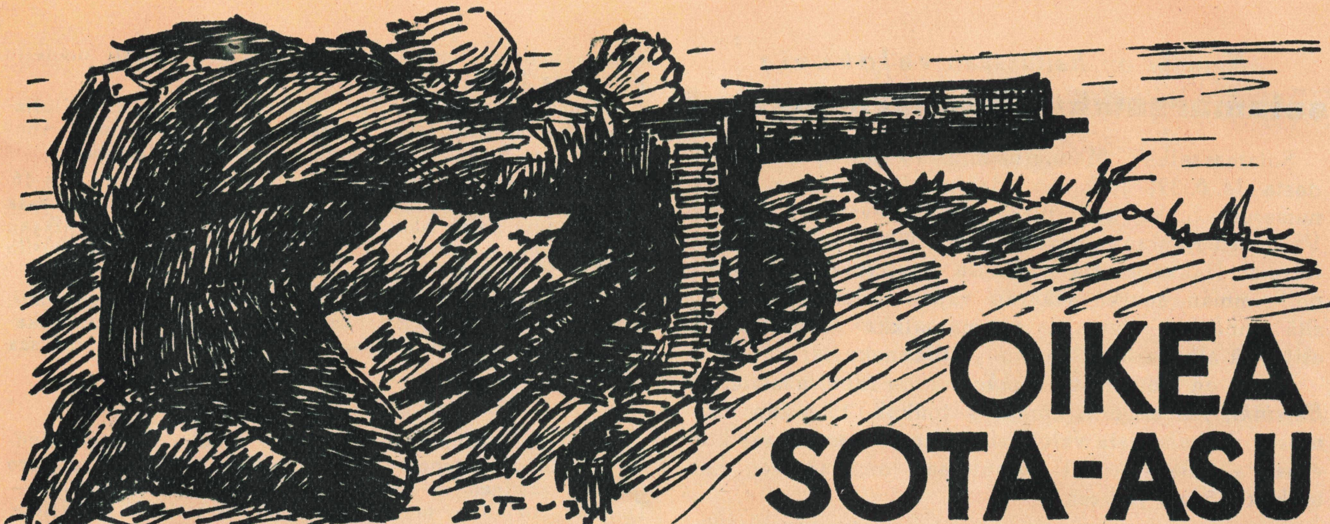
Mutta lyhytaikainen kokemus on osoittanut, että vastaanottavaa maaperää on tässäkin suhteessa. Savottojen kämpillä on lyhyen talvisen päivän kallistuttua pimeään, iltaisin aikaa tarkastella maailman ja omankin maan virtauksia. Vaikka ajatukset lähinnä liikkuvatkin omissa henkilökohtaisissa tarpeissa, näyttää siltä kuin itse suurenmoinen luonto olisi miestenkin mielet tehnyt avarakatseisiksi. Seurataan muun maailman tohinoita ja kämpissä kiertää juttu melkeinpä kaikissa tämän taivaankannen alle mahtuvissa asioissa.

Isänmaa ja siihen liittyvät asiat, maanpuolustus ja suojeluskunta-asiakin saatetaan ottaa pohdittavaksi. Tarvitaan vain tällöin sellaisia, jotka osoittelevat yksinkertaisin keinoin, ettei tukkijätkäkään loppujen lopuksi ole irti isänmaasta ja hänkin on kelvollinen sitä puolustamaankin. Se suojeluskuntaväki, joka talvisilla savotoilla leipäänsä on hakemassa, työnsä lomassa antaakin osviittoja voimiensa ja kykyjensä mukaan, joskin sekin puolestaan toisinaan haluaisi uskolleen vahvistusta.

Kuluneen talven aikana on Pohjolan metsätyöväestön keskuudessa, tosin pienissä puitteissa, suoritettu maanpuolustushenkistä valistustyötä. Savotoita on kuitenkin niin laajalla alueella, että tarvittaisiin riittävästi työntekijöitä. Varoja niinikään tarvitaan. Työn on oltava myös jatkuvaa, sillä vasta silloin on edellytyksiä siihen, että kylvö alkaa orastaa.

— — —

Pohjolan tukkilainen on siksi hyvää ainesta, että sitä kannattaa muokata. Maanpuolustajana se on ulkonaisilta ominaisuuksiltaan verratonta. Kiveliö on hänestä muokannut miehen, joka ei katkea tiukassakaan paikassa. Tiettömät taipaleet eivät häntä peloita eivätkä talven pakkaset pysty rusentamaan. Ja itse ankara luonto on muokannut tarmoa ja sisua riittämiin.



OIKEA SOTA-ASU

Muuan jääkäriupseeri, vainaja nyt jo hänkin, kertoi kerran, että hän oli vapaussodassa saanut komennettavakseen komppanian, jonka miehistö oli suurimmaksi osaksi Etelä-Pohjanmaan »heränneitten» ja Porin puolen »rukoilevaisten» poikia. Hän ei tuntenut ennestään näiden tapoja ja oli joutunut suuresti ihmeisiinsä, kun päiväkäskyn yhteydessä oli ensi kerran antanut määräykset hyökkäystä varten. Tuli hetken tauko, ja silloin ensin yksi, sitten yhä useampi miehistä painui lumiselle tantereelle mikä polvilleen, mikä kasvoilleen ja vaipui hartaaseen rukoukseen. Syntyi ihmeellinen hiljaisuus. Ristiin siinä olivat menneet jääkärinkin kädet, karskin miehen, — sillä silmien eteen nousi väkistenkin kuva pikku-pojasta ja äidistä, joka sovitteli ristiin pienoisen tottumattomia sormia. Silmään kiersi kyynel, rinnasta pusertui vain huokaus, — rukous oli vieraan maan matkoilla unohtunut.

Se silmään varastautunut kyynel oli pitänyt salaa siitä pyyhkäistä, ja upseeri tunnusti mieleensä tulleen epäilyksen, että hänen miehensä kenties olivat pelkureita. Mutta pois oli se epäilys karsittu jo sinä ensimmäisenä hyökkäyspäivänä. Juuri nuo polviltaan taisteluun lähteneet olivat olleet armottoman rohkeita, — sillä eiväthän he osanneet pelätä sitä, joka ruumiin tappaa, sitä he pelkäsivät, joka voi sielunkin hukuttaa. Ja aina myöhemminkin, kun oli annettu hyökkäyskäsky, pidettiin hiljainen hetki. Ilman komentoa silloin lakit läksivät kaikkien päästä. Joka kerta toistui tuo kaunis näky: Urheat, pelottomat miehet juuri ennen taistelun alkua pyytämässä Jumalan tahdon tapahtumista isänmaalleen ja omallekin kohdalleen, — nöyrinä, polvillaan Isän edessä.

Myöhemmin Viipurin taisteluiden alkuvaiheessa oli komppania saanut tehtäväkseen vallata erään rautatieaseman ja katkaista punaisten yhteys Pietariin. Kova oli ollut taistelu, ennenkuin työ oli tehty. Miehiä oli kaatunut, panokset miltei lopussa kaikilta. Asiasta ilmoitettiin esikuntaan ja pyydettiin lisää panoksia ja miehiä. Mutta saatiin sana, ettei apuväkeä ole, panoksia lähetetään, kun se on mahdollista. Ja asemaa ei saanut missään tapauksessa luovuttaa.

Ja vihollinen yritti takaisinvaltausta heti. Yhteys pataljoonaan katkesi, — panoksia ei keritty saada. Mutta oli pakko varustautua hyökkäyksen varalta asemallakin. Panokset koottiin tarkkaan, ja tasattiin. Konekivääriinkin saatiin joku nauha. Ja nopeasti otettiin asemat.

Vihollisen hajanaiseen tuleen ei vastattu, odotettiin hyökkäystä. Ja se tuli pian. Metsänreunasta ilmestyi aukealle taaja jalkaväkiketju, ja leveää, asemalle johtavaa tietä hyökkäsi huimassa nelissä vihollisen ratsuväkieskadroona. Upseeri ymmärsi, että jos vihollisen ratsuväki pääsee heihin käsiksi, ovat he hukassa. Konekiväärin ampujana oli körttipuvussa oleva poika, ja tälle sanoi päällikkö:

»Nyt riippuu kenties meidän kaikkien henki sinusta. Paeta ei saa! Tuhoa tuo ratsujoukko!»

Konekivääripoika oli valahtanut kalpeaksi, ei pelosta, se tiedettiin ennestään, vaan vastuuntunnosta. Upseeri siirtyi hieman syrjään ohjatakseen miehistön tulta jalkaväkeä vastaan. Hän valitsi paikan, josta näki kaiken.

Kun hän katsahti konekivääriin, näki hän ampujan painuvan polvilleen, kädet surma-aseen päällä ristissä. Ja sitten painui nuorukaisen pää miltei polviin hartaassa rukouksessa.

Ratsujoukko läheni nelistäen, ja yhä rukoili poika. Matka väheni, 300, 200 metriä, ei mitään kuulunut. 100 metriä, — jo räiskivät etummaisten ratsumiesten revolverit, — ja poika rukoili. Upseerinkin sydämen täytti jo kauhu. Tuskin oli matkaa enää 50 m, kun ampuja oikaisi itsensä nopeasti, tarttui aseeseensa — ja laulu alkoi.

Kamalaa oli ollut nähdä, jopa kuulla, kun konekiväärisuihkut iskivät tiheässä hyökkäävään ratsujoukkoon. Etummaiset kaatuivat heti, täyttivät tien, ja heihin kompastuivat seuraavat. Ja siihen myllääkään soitti nuorukainen hirveällä aseellaan miltei pitkin tietä. Kuolema niitti hevosta, miestä. Ja siihen se jäi maantielle miltei koko eskadroona. Muutamat jälkimmäisistä pyörsivät heponsa nopeasti ympäri, ja pelastuivat takaisin metsään.

Ratsuväkensä tuhon nähdessään käänsi vihollisen jalkaväkikin ketjunsa takaisin sekasortoiseen pakoon. Mutta konekivääri lauloi yhä, räiskivät miehistön kivääri, ja moni raukeni ijäksi, ennenkuin saavutti suojelevan metsänreunan.

Tilanne oli pelastettu, ja enimmän oli tehnyt nuori körttipoika, jolla oli Jumalan antama sota-asu.

Kun sitä poikaa sitten koko pataljoonan edessä kiitettiin, — niin olen ajatellut, — polvistui hän sydämessään Jumalansa edessä ja kiitti nöyränä Kaikkivaltiasta siitä, että hän, vaivainen mato ja matkamies, oli saanut ylhäältä voimaa ja taitoa hädän hetkenä.

Vanha mies.

Kenellä on hallussaan valokuvia
sotamarsalkka Mannerheimista?

Sotamarsalkka Mannerheimin 70-vuotispäivän johdosta (4. 6. 37) julkaisee Hakkapeliitta laajan juhlanumeron, jonka kirjoitukset käsittelevät eri puolilta Valkoisen Kenraalin elämäntyötä. Tätä numeroa varten toivoisi Hakkapeliitta saavansa käytettäväkseen mahdollisimman suuren määrän vapaussodan aikaisia ja sitä ennenkin otettuja, sotamarsalkka Mannerheimia esittäviä alkuperäisiä muoto- ja tilannekuvia.

Kuvat on lähetettävä *Hakkapeliitan toimitukselle*, os. *Helsinki, Laivanvarustajank. 6*, toukok. 15 p:ään mennessä. Julkaistuista valokuvista suoritetaan runsas korvaus ja kaikki kuvat palautetaan omistajilleen heti toukok. 15 p:n jälkeen.



KIRJALLISUUTTA

OTAVAN UUSIA KIRJOJA

Väinö Lehtonen: Korkeasaaren eläimiä. 46 syväpainokuvaa. Korkeasaaren eläinten vartijan kuvauksia hoidokeistaan, joiden elämänvaiheet, tavat, luonteenlaadut ym. ovat mielenkiintoista lukemista kaikille eläinten ystäville, saatikka sitten Korkeasaaren kävijöille. Teos on erittäin hauskasti kuvitettu ja maksaa 20 mk, kangask. 28 mk.

Vilho Setälä — Armas Esti: Oman tuvan rakentaja. Tämä jokamiehen rakennusohjaaja antaa tarkat neuvot kesä- ja ulkoilumajan pystyttämisessä alkaen rakennuspaikan valinnasta ja kustannuslaskelmien ja työsuunnitelmien laatimisesta valmiiseen tupaan saakka. Teos on runsaasti kuvitettu ja maksaa 15 mk, sid. 20 mk.

Jalmari Sauli: Nuori Kijl. Historiallinen romaani Nuijasodan ajoilta. Kuvittanut *Huugo Otava.* Toinen painos. Kuuluu sarjaan »Seikkailujen maailma.» Hinta sid. 25 mk.

Ranka Knudsen: Afrikan Jessie. Tyttöjen kirjasto N:o 16. Kertomus reippaasta tytöstä, joka menetettyään Afrikassa vanhempansa palaa isänsä kotimaahan Norjaan ja saa aikaan kaikenmoisia kommelluksia koettaessaan sopeutua uusiin oloihin. Hinta sid. 22 mk.

Heikki Rasila: Puolan kuningaskruunu. Seikkailukertomus, jonka sankari karkaa kotoaan ja joutuu monta kovaa kokemaan. Kirja kuuluu Poikien seikkailukirjastoon ja maksaa sid. 15 mk.

GUMMERUKSEN KEVÄTKIRJOJA

Sakari Pälsi: Sukupolvien perintö. Esseitä kansankulttuurin piiristä. Kuvittaneet G. Paaer ja Eeli Jaatinen. 1. numero sarjassa Ihminen ja maailma, Gummeruksen tietosarja. — Tunnettu kirjailija, muinaistutkija ja kansatieteilijä käsittelee teoksessaan kansankulttuurimme tyypillisimpiä ilmiöitä alkaen leikkien maailmasta ja työnteosta aina reklaamiin ja valokuvaukseen saakka. — Hinta 40:—, sid. 55:—.

Katharina von Dombrowski: Naisten maa, I osa. Kertomus tuhoutuneesta kansasta. Suom. Eino Palola. — Paroonitar von Dombrowskin Etelä-Amerikan oloja käsittelevä, laaja, värikäs historiallinen romaani on herättänyt suurta huomiota Englannissa ja Amerikassa. Romaanin aiheena on Paraguayn ja sen guaranikansan sortuminen taistelussa naapureitaan vastaan. — Hinta 35:—, sid. 48:—.

UUSI SEIKKAILUKIRJA POJILLE.

W. M. Pöystin teos »Radiokronotoposkooppi» kuvailee, kuinka nuoret miehet, joita elähytti voimakas, uhrautuva isänmaanrakkaus, innostuttivat ikätoverinsa suuriin ponnistuksiin ja onnistuivat hyvän kurin ja edistyneen tekniikan avulla pelastamaan kansansa vihollisen maan salaiselta turmelevalta vaikutukselta ja kauhealta hävityssodalta. Hinta 12:—.



Jälleen suurapaja Venäjällä.

Päivälehdet ovat kertoneet uusista vangitsemisista Venäjällä. Suurinta huomiota herättää Jagodan, tshekan ent. kaikkivaltiaan päällikön vangitseminen. Häntä syytetään salahankkeista Stalinin henkeä vastaan, osallisuudesta Kirovin murhaan, miljoonakavalluksesta ym. Jagoda saa nyt omakohtaisesti tutustua niihin vankiluoliin, joihin hän on muita kymmenintuhansin sulkenut. Jagodan mukana vangittiin lukuisia hänen apulaisiaan. Koko juttu lähti alkuaan siitä, että tsheka 250.000 käsittävine armeijoineen alkoi käydä varsinaiselle armeijalle vaaralliseksi, jopa Stalinille itselleen. Niinikään on Jagodan juttuun sekaantuneina kolme punaisen armeijan kenraalia Voroshilovin määräyksestä pidätetty. Pidätetyt lienevät Pietarin varusväen päällikkö Primakov, jalkaväkiprikaatin komentaja Turovski ja kauko-idän lentoaseen päällikkö, kenraali Lepin.

Uusi linnoitus Tyynenmeren rannalle.

Äskettäin julkaistiin Hongkongissa suoritettavia linnoitustöitä koskeva suunnitelma, jonka aiheuttamat kustannukset on arvioitu lähes 120 miljoonaksi Hongkongin dollariksi. Myöskin vahvistetaan tieto, että Hongkongiin järjestetään tärkeä lentoasema. Asiantuntevalla taholla vallitsevan käsityksen mukaan on tarkoituksena tehdä Hongkongista toinen Singapore, jolleivat asianomaiset vallat suostu luopumaan linnoitusten rakentamisesta Tyynen valtameren rannikolle.



Marsalkka Foch

on haudattu Invaliidikirkkoon Napoleonin viereen. Kuvassa marsalkan kaunis hautakivi.

Synkkiä pilviä kaukoidän taivaalla.

Sotaministeri Sugijama lausui hiljattain armeijan kaikkien divisioonankomentajien vuosikokouksessa mm.: Japanin sisä- ja ulkopoliittinen asema on vakava. Varsinkin suhteet Neuvostoliittoon kärjistyvät yhä enemmän. Armeijan uusi ohjelma on laadittu erikoisesti silmällä pitäen Neuvostoliiton positiivista politiikkaa kaukoidässä. On saatava aikaan tasapaino varusteluissa Moskovaan nähden, jotta riittävät voimat olisivat heti käytettävissä sodanuhan syntyessä.

Asetehtaiden kansallistaminen Ranskassa.

Ranskan nykyinen hallitus on ottanut kansan hallintaan maan asetehtaat. Kansallistaminen on myös kohdistunut kuuluun Schneider-Creusot'n asetehtaaseen, joka on ollut merkittävä tekijä kansainvälisissä asioissa. Ei ainoastaan Ranska, vaan puolet Euroopaa on tilannut aseensa Schneider-Creusot'ilta. Erityisesti Ranskassa Schneider tunnetaan likeisistä suhteistaan moniin entisiin maan hallituksiin.

Norjan länsirannikolla kummittelee.

Bergenin laivastosataman komentaja sai hiljattain ilmoituksen salaperäisestä lentokoneesta, jonka on nähty liikkuvan rannikon edustalla. Heti lähetettiin laivaston lentokone mukanaan kaksi laivastoluutnanttia tiedus-

teluretkelle. Salaperäisiä lentokoneita on viime aikoina nähty eri tahoilla rannikkoa. Viime viikkoina on iltaisin nähty punaisia ja vihreitä valoja väliin merellä ja väliin ilmassa länteen Sotran saarella sijaitsevasta Televagista. Useat henkilöt ovat nähneet oudonnäköisen laivan liikkuvan 3—4 meripeninkulman päässä rannikolta. Eräs luotettava henkilö väittää kiikarilla havainneensa, että aluksen kansi oli tasainen ja että se siten kaikesta päättäen oli lentokone-emälaiva. Päivänvalon aikana Televagista Bergeniin matkalla olleen moottoriveneen miehistö näki salaperäisen lentokoneen neljännestunnin ajan. Laivuri on vakuutettu siitä, ettei lentokone ollut norjalainen. Hän on nähnyt useita erimallisia norjalaisia lentokoneita, mutta ei milloinkaan näin suurta. Lentokonetta luultiin ensin sukellusveneeksi, mutta kun tultiin lähemmäksi, nähtiin selvästi sekä suuret siivet että kellukkeet. Lentokone oli kaksitasoinen. Lisäksi ilmoitetaan, että rannikkoliikenteessä kulkeva pieni höyrylaiva Eira näki lentokone-emälaivan ulkona merellä. Alus kulki hiljaista vauhtia pohjoista kohti.

Japanin laivasto kasvaa.

Ranskalaisten lehtien tietämän mukaan on Japanissa paraillaan rakenteilla 40,000 tonnin vetoinen risteilijä. Kohdakkoin aletaan myöskin lähes 47,000 tonnin vetoisen risteilijän rakennustyöt.

Bulgarian armeijaa lisätty.

Huolimatta siitä, että Bulgaria on solminut hyvät suhteet kaikkiin naapurimaihin, on se hiljalleen kohottanut armeijansa vahvuutta. Talvella nousee se 30.000—40.000 mieheen, kesällä 60.000—80.000 mieheen. Koulutettua reserviä on 150.000, kouluuttamatonta 250.000 miestä. Armeija jakaantuu 4 armeijakuntaan, 10 jalkaväkidivisionaan, 1 vuoristoprikaadiin, 3 ratsuväkiprikaadiin ja äskettäin perustettuun kevyeen motorisoituun prikaadiin. Ilmavoimiin kuuluu 75 lentokonetta, mutta ei ainuttakaan ilmatorjuntatykkiä.

Italian tukikohdat Välimerellä.

Italia on rakentanut ilma- ja sukellusvenetukikohdan Pantellaria-nimiselle saarelle, joka sijaitsee Sisilian ja Afrikan mantereen keskivälissä, Englannin Välimeren herruutta rajoittaakseen. Sisiliaan on saarelta 55 meripenikulmaa, Tunisiin 50 meripenikulmaa. Saari on 14 km pitkä ja 8 km leveä sekä on siellä 10,000 asukasta. Mitään luonnonsatamaa ei saarella ole. Äskettäin on Italia kieltänyt lentämästä tämän saaren yli.

Venäjän ilmajalkaväki.

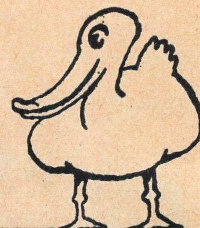
Venäjän laskuvarjoin maahan lentokoneista pudotettavat joukot ovat nyttemmin saaneet nimen »ilmajalkaväki». Viime aikoina on tultu huomaamaan, että ilmajalkaväki ole niin ihmeellinen kuin alussa luultiin. Muuan saksalainen arvostelija huomauttaa, että kuljetuslentokoneiden rakentaminen tulee hyvin kalliiksi ja että joukkoja ei hyödytä pudottaa alas sellaisissa maissa, jotka ovat tiheään asuttuja. Sensijaan pienehköihin erikoistehtäviin vihollisen selän taa lähetettävien joukkojen pudottaminen vastaa tarkoitustaan, mutta tällöinhän ei voi puhua erikoisesti ilmajalkaväestä.



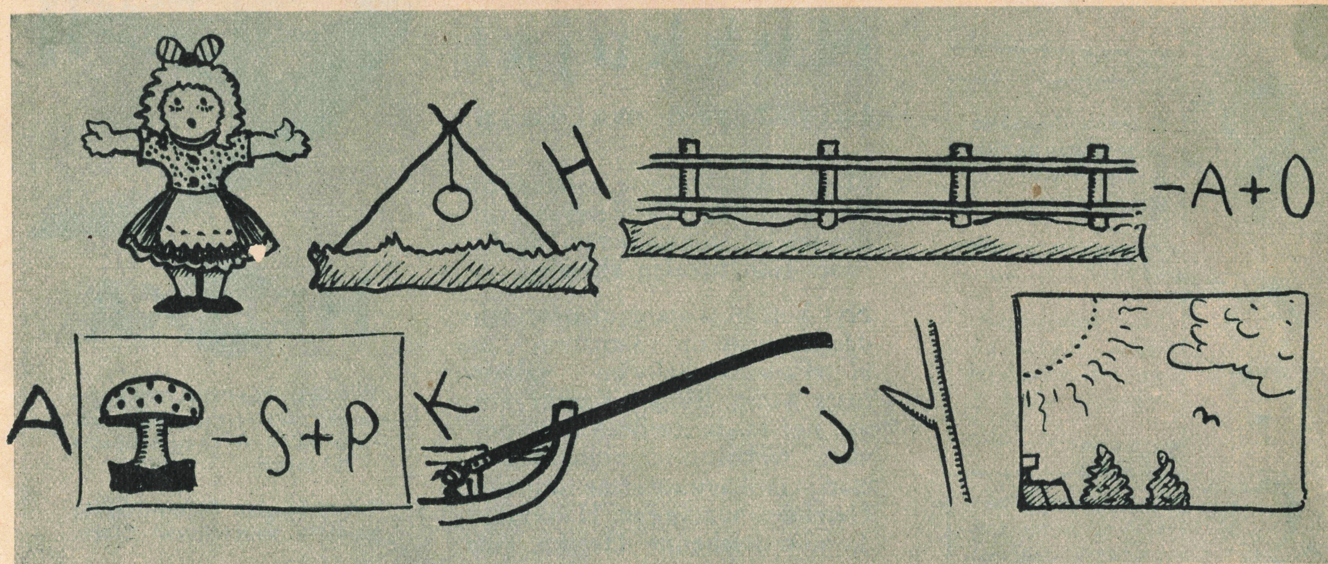
Amerikkalaista ratsuväkeä ylittämässä vesistöestettä. Ratsuväellä on Yhdysvalloissa, motorisoidun armeijan luvatussa maassa, varsin vähän enää tekemistä.



JOUTOHETKIEN RATOKSI



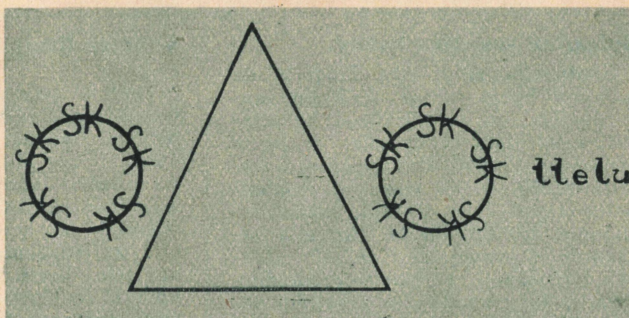
Toimittaja Korpraali Visa Vekkuli. Osoite Hakkapeliitan toimitus, Helsinki, Laivanvarustajankatu 6



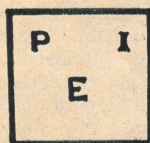
KUVA-ARVOITUS Mikä touhuilu tulee tästä selville?

PIKKUONGELMIA

1. Viereinen pitäisi olla suojeluskuntaväelle helppo, sillä se esittää suurta kilpailua! Mikä se mahtaa olla?



*



2. Tämä ei näy luonnossa paljaalla silmällä. Mikä se mahtaa olla?

*



3. Tämän omistajasta ei ole varmaa tietoa. Siis se on?

*



4. Tätä emme voi nähtävästi auttaa, vaikka tahtoa onkin kansassa enemmän kuin esivallassa. Mitä?

*



5. Lopuksi Helsingin uusin ylpeys, vaikka onkin tässä näin kehnon näköinen.

KÄRPÄNEN

— Mitä tämä merkitsee, tässä liemessä uiskentelee kärpänen.
— En tiedä mitä se merkitsee, olen täällä tarjoilijana enkä ennustajana.

SAITURI

— Onko setäsi todellakin niin saita?
— Josko hän on saita? Kun hän esim. nauraa, niin tekee hän senkin toisten kustannuksella.

OLI VALMIS

— Haloo, onko se neiti Ilona, joka on puhelimessa?
— Kyllä.
— Tahtoisin kysyä teiltä hyvin tärkeää asiaa.
— Olkaa hyvä.
— Tuletteko vaimokseni?
— Kyllä!! Kuka sitten on puhelimessa?

VÄÄRIN ARVATTU

— Lyönpä vetoa kanssasi kympistä, ettet arvaa, miksi tulin tänne.
— Olkoon menneeksi, tulit tietysti vippaamaan.
— Olet hävinnyt, tulin vain sanomaan hyvää päivää, anna se kymppi tänne, ja äkkiä.

KOULUSSA

Opettaja: Kuinka oli mahdollista, että valaskala saattoi nielaista profeetta Joonaan?
Oppilas: Koska hän oli yksi pienimmistä profeetoista.

UUSI PUKU

Rouva näyttää uutta iltapukuaan.
Aviomies: Oikein sievä, tässä saat rahaa, että voit ostaa vielä toisen.
— Vielä toisen?
— Niin, että sinulla olisi toinen edessä ja toinen takana.

KONSTIT ON MONET

Taktiikan kokeissa antaa vänrikki Neromäki parhaimmat vastaukset. Toverit ihmettelevät tätä.

»Lapset», sanoo tämä loistava taktikko, »se on helppoa: Minä harkitsen salamannopeasti kaikki mahdollisuudet, ajattelen sitten, mitä tiedän vihollisesta, miten vahva oma asemani on, ajattelen vielä kerran kaikkea. Sitten teen johtopäätökseni ja sanon aivan päinvastoin kuin ajattelin. Enkä koskaan erehdy.»

RYMY-EETUN TOIVOMUS TÄYTTYY

OLISIPA VIELÄ SAANUT JONKUN HETKEN TORKKUA!

PRRR PRRR RRRR PRRR PRR

E. TANTTU - 37

Miksi Mari nauroi?

»En minä osaa leipoa», valitti äsken naimisiin mennyt Liisa-neiti. Mutta Mari nauroi... »Sehän on niin helppoa. Ei muuta kuin seurata keittokirjassa annettuja ohjeita ja käyttää leipomuksiin aina **Siniristi-Granularia.** Kyllä varmasti onnistuu!»

W. VERNON & SONS LTD.

VAIN NE OVAT KÄYTTÄMÄTTÄ SINIRISTIÄ JOTKA EIVÄT SITÄ TUNNE

W. Vernon & Sons
London & Liverpool

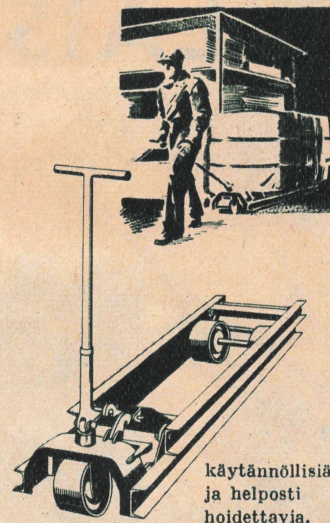
Toispaikkakuntalaiset, tehkää tilauksenne Maaseutuosastomme kautta kirjeellisesti tai puh. 25 651.

Uusi keväthattunne
— *City tai Luxury*

Stockmannin erikoislaatuisia muodikkaita valiohattuja.

Stockmann

KOTIMAISIA
NOSTO-KULJETUSVAUNUJA



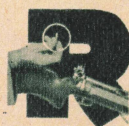
käytännöllisiä ja helposti hoidettavia.

Varasto- ja kuljetusvaunuja

erilaatuisia leipomoita, tehtaita, varastoja y. m. varten valmistaa

OY. G. W. SOHLBERG AB.
HELSINKI
Vuorimiehenkatu 29.

Alituinen onni ei ole onnea, vaan
VARMUUTTA



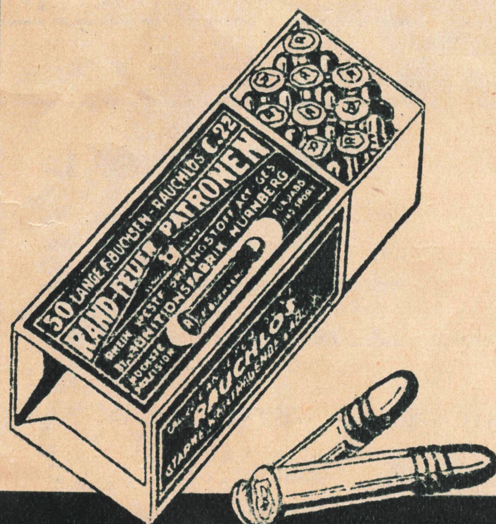
Kun **R Sinoxid-panoksilla** saavutetaan toinen toistaan loistavampia tuloksia... kun ne tulostaulukoissa säännöllisesti esiintyvät etusijoilla, niin ei enää voida puhua siitä, että erikoinen onni suosisi R-panoksilla ampujia. Ei, se ei ole onnea, vaan näiden panosten tarjoamaa varmuutta.



Viime olympialaisten pienoiskivääri- ja pistooliammunnat todistivat jälleen jykevällä tavalla siitä. R Sinoxid-panoksilla saavutettiin nimittäin **3 kultamitalia, 2 hopeamitalia ja 1 pronssimitali.**

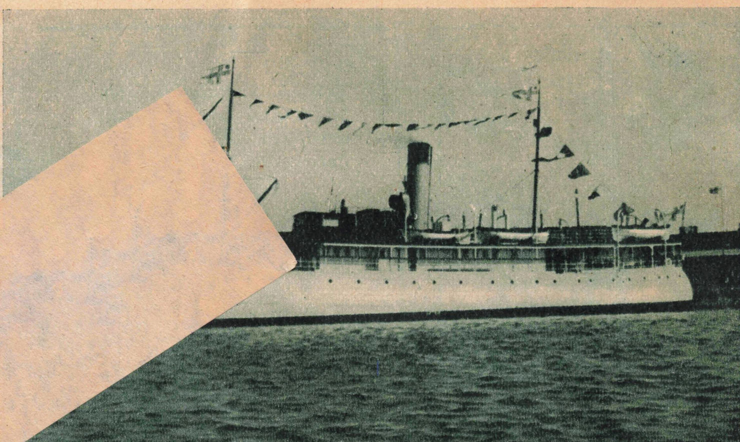


Huomatkaa vielä, etteivät R Sinoxid-panoksien edut rajoitu yksistään osumisvarmuuteen. Niiden ansioihin kuuluu m. m. se, että ne säästävät aseen piippua, koska ne eivät sisällä elohopeaa.



RHEINISCH-WESTFÄLISCHE SPRENGSTOFF-ACTIEN-GESELLSCHAFT • NÜRNBERG

VIELÄ ON TILAISUUS





Lähempiä tietoja antaa pyydettäessä

HAKKAPELIITTA

Helsinki - Laivanvarustajank. 6

päästä mukaan HAKKAPELIITAN järjestämälle Kööpenhaminan—Visbyn matkalle.

Lippujen hinnat ovat: I lk 850:— II lk 650:— ja III lk 500:—, johon sisältyy matka ja asunto laivalla koko ajan. Ruoka laivalla matkapäivinä maksaa Smk 50:— päivältä. Lähtö Hgistä tapahtuu 2. tai 3. 7. 37 ja paluu 9. tai 10. 7. 37.



Kustannusosakeyhtiö Otavan syväpaino, Helsingissä, 1937